

SOSYAL AĞ PLATFORMLARINDA ANONİM HESAPLARA YÖNELİK YASAKLAMACI YAKLAŞIMLAR KARŞISINDA GEREKLİLİK VE TEMEL HAKLAR SORUNU*

The Problem of Necessity and Fundamental Rights Against Prohibitive Approaches to
Anonymous Accounts on Social Network Platforms

Yasin SÖNMEZ*

ÖZ

Gerek ülkemizde gerekse dünyanın çeşitli ülkelerinde sosyal ağ platformlarına kaydolunurken gerçek kimlik bilgilerinin sağlanmasının zorunlu hale getirilmesi konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Sosyal ağ platformlarında anonimliğin yasaklanması anlamına gelecek bu tür bir düzenlemenin savunucularına göre sosyal ağ platformları aracılığıyla işlenen çeşitli suçların en önemli aracı bu platformlardaki takma isimli hesaplardır. Ancak kullanıcıların çeşitli kişisel verilerini sosyal ağ platformlarına vermelerinin zorunlu kılınması suretiyle anonim hesapların yasaklanması halinde, ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunması bakımından yeni sorunlar ortaya çıkacaktır.

Dolayısıyla ülkemizde ve evrensel hukuk ilkelerini benimsemiş diğer ülkelerde bugüne kadar yasaklama yoluna başvurulmamış olmasının nedeni, ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunması konularında ortaya çıkan kaygılardan kaynaklanıyor olmalıdır. Ayrıca örneğin ülkemizde sosyal ağ platformları tamamen denetimsiz bir ortam olmayıp, hukuka aykırı içeriklerin içerik çıkarma ve/veya

• **Gönderi:** 18.06.2023 - **Kabul:** 10.07.2023 | **Received:** 18.06.2023 - **Accepted:** 10.07.2023.

Bu metin, 17 Mayıs 2022 tarihinde, Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen Kamu Hukuku I. Ulusal Konferansı'nın İdare ve Vergi Hukuku Bağlamında Sosyal Medya Oturumu'nda sunulan "Sosyal Ağ Platformlarında Anonim Hesapların Yasaklanması Bir Çözüm Müdür?" başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

* Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, Adana, Türkiye
✉ ysonmez@cu.edu.tr • ORCID 0000-0003-1744-6087.

Atıf Şekli / Cite As: SÖNMEZ, Yasin (2023). Sosyal Ağ Platformlarında Anonim Hesaplara Yönelik Yasaklamacı Yaklaşımlar Karşısında Gereklilik ve Temel Haklar Sorunu. ÇÜHAD, (4), 1-37.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

erişim engelleme gibi araçlarla önlenmesi mümkündür. Buradan hareketle, 04.05.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile getirilen içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi araçları, bir hukuk devletinde internetin denetimi için getirilebilecek en etkili ve nihai araçlar olup, bunun ötesinde anonim hesapların yasaklanması yoluna gidilmesi anayasayla güvence altına alınan ifade özgürlüğü ilkesinin ihlali anlamına gelecektir.

Diğer yandan sosyal ağ platformlarında mutlak bir anonimlik söz konusu olmayıp, yer ve erişim sağlayıcıların sahip olduğu e-mail adresi, telefon numarası veya IP adresi gibi veriler kamu otoriteleri tarafından talep edilerek ilgili kişilere erişilmesi genel olarak mümkündür. Sonuç olarak, bu çalışmanın hareket noktasını oluşturan sorular şunlardır: Türkiye gibi içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi araçlarıyla donatılmış bir hukuk sisteminde ayrıca anonim hesapların yasaklanması gerekli midir? Yasaklamanın ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunması bakımından ne gibi sakıncaları olabilir?

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağ platformlarının regülasyonu, İfade özgürlüğü, Sosyal ağlarda anonimlik, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kişisel verilerin korunması.

ABSTRACT

Both in Turkey and in various countries around the world, discussions are underway to make it mandatory to provide real identity information when registering on social networks. According to proponents of such regulation, which would mean the removal of anonymity on social media platforms, the most important tool for various crimes committed on social media are pseudonymous accounts on these platforms. However, further issues would arise in terms of freedom of expression and personal data protection if anonymous accounts were prohibited by requiring users to provide various personal data to social media platforms.

Therefore, the reason why no prohibition have been taken so far in our country and in other countries that have adopted the universal principles of law must be due to concerns about freedom of expression and the protection of personal data. In addition, for example, in Turkey, social media platforms are not completely uncontrolled and it is possible to prevent illegal contents by means of content removal and/or access blocking. From this point of view, the powers of removing content and prohibiting access, introduced by the law n° 5651 on regulation of publications on the Internet and combatting crimes committed through such publication, are the most effective and ultimate tools to control the internet that can be provided in a state governed by the rule of law, and beyond that, the prohibition of anonymous accounts would constitute a violation of the principle of freedom of expression guaranteed by the constitution.

On the other hand, there is no absolute anonymity on social networks, and data such as e-mail address, telephone number or IP address held by hosting and access providers may be requested by public

authorities and it is generally possible to find the persons concerned. In conclusion, the questions that constitutes the starting point of this study are: is it necessary to also prohibit anonymous accounts in a legal system equipped with content removal and access blocking tools like Turkey? And what are the drawbacks of the ban in terms of freedom of expression and protection of personal data?

Keywords: Regulation of social networks, Freedom of expression, Anonymity in social networks, Turkish Information Technologies and Communication Institution, Protection of personal data.

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu sosyal medya olarak da adlandırılan sosyal ağ platformlarındaki anonim kullanıcı hesapları oluşturmaktadır. Dolayısıyla VPN, proxy kullanımı, P2P programları, Tor gibi merkezi olmayan anonim ağlar, IPREDator veya No-log gibi anonimlik sağlayan erişim sağlayıcılar vb. aracılığıyla genel olarak internet ortamında bürünülen diğer her türlü anonimlik durumu veya internette iz bırakmama amaçlı araçlar inceleme konusu dışındadır. Ayrıca sosyal ağ platformlarındaki bot hesaplar da ardında gerçek bir kullanıcı olmayan otomatize hesaplar olduğundan konumuzun kapsamı dışında tutulmuştur.

Dolayısıyla inceleme konumuzu, takma bir isim kullanarak anonim olmayı tercih eden gerçek kullanıcıların açmış ve aktif olarak kullanmakta olduğu hesaplar oluşturmaktadır. Bu çalışma kapsamında sosyal ağ platformlarında anonim kullanıcı hesapları ile kastedilen husus ise kullanıcının gerçek adı ve soyadı yerine bir takma isim (anonim ekran adı, kurmaca isim, rumuz, nickname, anonim profil adı, anonim kullanıcı adı, müstear isim) kullanılan hesaplardır. Aslında sosyal ağ platformlarında, kullanıcının ilgili platformdaki sayfasının internet adresi olan kullanıcı ismi¹ ve kendisini tanıttıcı profil ismi² gibi işlevsel açıdan farklı iki tanımlayıcı ifade bulunmaktadır. Kullanıcı adı ve profil adı olarak gerçek ad ve soyadı kullanılabileceği gibi, aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere anonimlik sağlayan bir isim, herhangi bir ifade de kullanılabilir. Sosyal ağ platformlarında anonimliğin söz konusu olabilmesi için internette

¹ Örneğin Facebook'ta kullanıcı adı genellikle aysen.bak33 veya aysenbak3 gibi kullanıcının adından türetilmiş bir ifadedir. Bkz, Kullanıcı adınız, https://tr-tr.facebook.com/help/1740158369563165/?helpref=related_articles, E.T. 30.05.2023; Twitter'da ise, kullanıcının profilinin URL adresinde @ işareti ile başlar ve her hesap için özeldir. Bkz, Twitter kullanıcı adınızı değiştirme, <https://help.twitter.com/tr/managing-your-account/change-twitter-handle>, E.T. 30.05.2023.

² Profil ismi ise örneğin Twitter'da kişisel bir tanımlayıcıdır ve kullanıcı adından farklıdır. Esprili bir kelime, işletme, kurum adı veya gerçek ad olabilir ve kullanıcı adının yanında görüntülenir. Bkz., Twitter kullanıcı adınızı değiştirme, <https://help.twitter.com/tr/managing-your-account/change-twitter-handle>, E.T. 30.05.2023; Örnek olarak, Çukurova Üniversitesi'nin Twitter'daki resmi hesabının profil ismi "Çukurova Üniversitesi", kullanıcı adı ise "@cuhabermerkezi"dir. Bkz., <https://twitter.com/cuhabermerkezi>, E.T. 30.05.2023.

herkes tarafından görülebilen kullanıcı adı ve profil adının her ikisinin de anonim bir nitelik taşıması gerekmektedir.

Bu kapsamda, bu çalışmada, anonim kullanıcı adı ve profil adının her ikisini birden karşılamak üzere “anonim hesap” ifadesi tercih edilmiştir. Ayrıca metinde geçen “anonimlik” ve “sosyal ağ platformlarında anonimlik” kavramları da kural olarak anonim hesap adı anlamında kullanılmıştır. Sosyal ağ platformlarının tümüne teker teker yer vermek bu çalışmanın kapsamını aşacağından, küresel çapta en büyük platformlardan olan Twitter ve Facebook özelinde yeri geldiğinde konu incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada öncelikle çalışmanın temel konusunu oluşturan anonim hesaplar çeşitli boyutlarıyla incelenecektir. Sosyal ağ platformlarında anonimliğin ne anlama geldiği ve aslında iki boyutlu bir olgu olduğu, anonim hesaplar ile sahte hesaplar arasında ayırım yapılması gerektiği, anonimliğin ne gibi avantajları olduğu, ayrıca anonim hesaplar ile ilgili kaygılar ve bu kaygıların doğurduğu yasaklama girişimlerine değinilecektir. Son olarak, sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanmasının önündeki engeller konusu işlenecektir. Bu kapsamda, sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması gibi uç bir düzenleme yapılmasına gerek olmadığı ve 5651 sayılı Kanun ile getirilen sosyal ağ platformlarını denetleme araçlarının (içerik çıkarma ve erişim engelleme tedbirleri) yeterli olduğu, aksi takdirde ifade özgürlüğü ve kişisel verilen korunması ile ilgili sorunlar ortaya çıkabileceği hususlarına değinilecektir.

I. SOSYAL AĞ PLATFORMLARINDA ANONİM HESAPLAR

Sosyal ağ platformları, bireylere ve sivil toplum örgütlerine kendilerini doğrudan ifade etmeleri için bir ortam sunarak medya endüstrisinde ve iletişim biçimlerinde bir devrim yaratmıştır³. Bu bakımdan, ifade özgürlüğü bakımından ileriye doğru atılmış büyük bir adım teşkil ederler⁴. Kullanıcılar, sosyal ağ platformlarında hesap veya kullanıcı adı olarak gerçek isimlerini kullanabilecekleri gibi, kendilerini anonimleştiren takma bir isim (pseudonym) de kullanabilirler.

“Anonim” kelimesi, Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde, “adı sanı bilinmeyen”, “çok ortaklı”, “yazanı, yapanı, söyleyeni bilinmeyen” ve “laedri” olarak tanımlanmaktadır⁵. Anonim kavramının bu tanımlarından “adı sanı bilinmeyen”, “yazanı, yapanı, söyleyeni bilinmeyen”

³ ABITEBOUL ve d., s. 7.

⁴ ABITEBOUL ve d., s. 8.

⁵ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr>, (E.T. 03.03.2023).

ve “laedri (bilinmeyen)”, anonim isim kullanılan hesaplar açısından düşünüldüğünde kısmen açıklayıcı olmaktadır. Çünkü her ne kadar anonim hesabın sahibinin gerçek adı ya da anonim hesaptaki içeriği yazan, paylaşan kişi bilinmese de kullandığı, kendisini tanımlayan bir takma isim mevcuttur. Dolayısıyla anonim ifadesinin sosyal ağ platformlarında kazandığı anlam çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anonim olarak, diğer bir ifadeyle takma bir isim ardında kendini ifade etme, aslında yazılı medyada eskiden beri uygulanan bir gelenektir⁶. Ayrıca edebiyatta da şair ve yazarlar tarafından takma isim (mahlas) kullanımı çok yaygındır⁷.

Sosyal ağ platformlarında anonimlik ise kişilerin düşüncelerini, hesaplarına verdikleri bir takma ad aracılığıyla ifade etmesidir. Dolayısıyla sosyal ağ platformlarında takma isim kullanan bir kişi diğer kullanıcılara karşı, gerçek kimliği bilinmeyen, anonim biri haline gelmektedir. Sosyal ağ platformlarının kullanım koşullarına uygun olmak kaydıyla, anonim hesap adı, hesabı oluşturanın yaratıcılığının bir sonucu olarak tamamen kurgusal (hiciv veya parodi ya da absürt bir anlam içeren veya içermeyen fiktif bir ad-soyadı, bir kelime veya hatta cümle) olabileceği gibi, örneğin bir roman ya da film karakterinin adı da olabilir.

Sosyal ağ platformlarında anonim hesabın, kural olarak, herhangi bir suç işleme kastı olmaksızın kendini daha rahat ifade edebilmenin yanı sıra, daha geniş bir takipçi kitlesine erişmek için de tercih edildiği söylenebilir. Diğer yandan özellikle yüksek bir takipçi sayısına sahip parodi amaçlı anonim hesapların maddi bir kazanç da sağladığı bilinen bir husustur⁸.

Anonim hesap olgusuna, kişinin sahip olduğu gerçek kimliğinin dışında ayrı bir sanal kimlik yaratma özgürlüğü açısından bir sosyal ağ kullanım biçimi olarak bakılabilir. Örneğin Twitter, kişilerin özellikle parodi ve eğlence amacıyla, takma isim, tweetler, görseller gibi çeşitli unsurları birer metinsel maske olarak kullandığı bir maskeli balo olarak nitelendirilmiştir⁹. Tüm bu maskeler, Twitter üzerinde hedef kitleye yönelik olarak yaratılan kimliği ön plana çıkarırken, kişilerin gerçek kimliklerini geri planda bırakmakta ve böylece spesifik bir kimlik inşa edilmektedir¹⁰.

⁶ BENEDEK, KETTEMANN, s. 27.

⁷ Örneğin Mary Ann Evans, “George Eliot”, Francois-Marie Arouet, “Voltaire”, Eric Arthur Blair, “George Orwell” ve Henri Beyle ise “Stendhal” olarak tanınmıştır.

⁸ SARIYAR, s. 87.

⁹ SARIYAR, s. 75.

¹⁰ SARIYAR, s. 69-75.

Diğer yandan, genel olarak çevrimiçi anonimliğin bir hak olarak kabul edilerek, ifade özgürlüğünün bir parçası olacak şekilde ulusal mevzuatlarda düzenlenmesi gerektiği de savunulmaktadır¹¹. Nitekim Avrupa Komisyonu, internette anonimliği ve anonim hesap adı kullanılmasını birer temel hak olarak değerlendirmektedir¹². Ayrıca, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 28 Mayıs 2003 tarihinde kabul edilen İnternette İletişim Özgürlüğü Bildirgesi'nin 7. ilkesi “anonimlik” başlığını taşımaktadır ve Üye Devletlerin kullanıcıların anonimlik taleplerine saygı göstermeleri gerektiğini belirtmektedir¹³.

A. Sosyal Ağ Platformlarında Anonimliğin İki Boyutlu Bir Kavram Oluşu

Sosyal ağ platformlarında anonimlik aslında sosyal ağ kullanıcıları arasında söz konusu olup yer ve erişim sağlayıcıları açısından bakıldığında, bunların anonimliği ortadan kaldıran çeşitli verilere sahip oldukları bilinen bir husustur. Bu bağlamda, sosyal ağ platformları aslında herhangi bir kullanıcısının tespit edilebilmesini sağlayan, diğer kullanıcıların ise göremediği verileri saklamaktadır: örneğin, erişim sağlayıcılarının yardımıyla internet aboneliğinin sahibini bulmayı mümkün kılan IP adresi, konum bilgisi gibi çeşitli veriler şikâyet konusu paylaşımın sahibinin bulunmasını sağlayabilmektedir. Ayrıca bir sosyal ağa kaydolmak için her zaman bir e-posta adresi veya bir telefon numarasının sağlanması gerektiğinden, bu da şikâyet konusu içeriğin sahibini bulmaya imkân tanıyabilecektir.

Dolayısıyla, anonim bir hesap ismi kullanıldığında, internet kullanıcıları paylaşımında bulunanın gerçek kimliğini bilmemekle birlikte, gerektiğinde farklı kaynaklardan elde edilen veriler birleştirilerek kişinin gerçek kimliği ortaya çıkarılabilmektedir¹⁴.

Bu bilgilerden hareketle, anonim bir hesap ismini ele aldığımız zaman, diğer sosyal ağ kullanıcıları açısından bakıldığında tam, yer sağlayıcı olan sosyal ağ platformları açısından bakıldığında ise kısıtlı bir anonimlik bulunduğunu ve bu nedenle iki boyutlu bir anonimlikten söz edilebileceğini ileri sürebiliriz.

¹¹ ARTICLE 19, s. 2.

¹² Code of Practice on Disinformation, Bkz. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fr/library/2018-code-practice-disinformation>, E.T. 31.01.2022.

¹³ “Çevrimiçi izlenmeye karşı koruma sağlamak ve bilgi ve fikirlerin özgürce ifade edilmesini teşvik etmek için Üye Devletler, İnternet kullanıcılarının kimliklerini açıklamama isteklerine saygı göstermelidir. Bu husus, Üye Devletlerin ulusal mevzuata, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye ve yargı ve kolluk alanındaki diğer uluslararası anlaşmalara uygun olarak, suç oluşturan fiillerin sorumlularını bulmak için önlem almalarını ve işbirliği yapmalarını engellemez”, bkz. Déclaration sur la liberté de la communication sur l'Internet, <https://rm.coe.int/16805dfbe1>, E.T. 02.02.2022.

¹⁴ KOCAGÖZ ÖZCAN, s. 25.

Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de birkaç kararında, spesifik olarak sosyal ağ platformu ifadesini kullanmasa da sosyal ağ platformlarında anonimliği de kapsayan genel anlamda internette anonimliğin bu iki boyutluluğunu tespit etmiştir. Bu doğrultuda AİHM, 2015 tarihli DELFI AS/Estonya ve 2021 tarihli Standard Verlagsgesellschaft MBH/Avusturya kararlarında şu tespitlerde bulunmuştur: *“Mahkeme, internette farklı derecelerde anonimliğin mümkün olduğunu gözlemlemektedir. Bir internet kullanıcısı, bir hesap veya iletişim bilgileri aracılığıyla bir erişim sağlayıcı tarafından tanımlanabilirken, halk için anonim kalabilir (...). Bir erişim sağlayıcı, kullanıcılarından kendilerini hiç bir şekilde tanımlamalarını istemeyerek de onlara önemli ölçüde bir anonimlik bırakabilir, bu durumda izleri yalnızca erişim sağlayıcı tarafından saklanan bilgiler aracılığıyla - bu da sınırlı bir ölçüde olmak üzere - tespit edilebilir. Bu tür bilgilerin iletilmesi genellikle soruşturma veya yargı makamların emrini gerektirir ve kısıtlayıcı koşullara tabidir”*¹⁵.

Söz konusu AİHM kararları, özel olarak sosyal ağ platformlarında anonim hesaplar konusunu işlememekle birlikte, internetteki haber portallarına takma bir isim ardında yorum bırakılması hususu ile ilgili olduğundan, sosyal ağ platformlarında anonim hesaplara da uyarlanabileceğini ileri sürmek yanlış olmayacaktır.

B. Anonim Hesap ve Sahte Hesap Ayrımı

Çalışmanın inceleme konusu kapsamında değinilmesi gereken bir başka konu, sosyal ağ platformlarında yer alan sahte hesaplar ile anonim hesaplar arasında bir ayırım yapılması gerekliliğidir. Çünkü anonim hesaplar yanlış bir şekilde sahte hesap olarak adlandırılmaktadır¹⁶. Hâlbuki sahte hesaplar gerçekte var olan bir gerçek kişinin adını ve fotoğrafını veya bir tüzel kişinin ünvanını ve logosunu kullanarak, yani kimlik hırsızlığı yaparak, sanki o gerçek veya tüzel kişiymiş intibayı uyandırmak için kötü amaçlı olarak açılan hesaplardır. Sahte hesaplar örneğin Twitter tarafından “yanıltıcı veya aldatıcı kimlik” olarak adlandırılmakta ve başka bir kişinin, grubun veya kuruluşun kimliğinin kötüye

¹⁵ AİHM, *DELFI AS/Estonya*, Başvuru no: 64569/09, 16.06.2015, § 148, <https://hudoc.echr.coe.int>; AİHM, *Standard Verlagsgesellschaft MBH/Avusturya*, Başvuru no: 39378/15, 07.12.2021, § 77, <https://hudoc.echr.coe.int>.

¹⁶ Örneğin bir önceki 27. yasama döneminde verilen ve kanunlaşmamış olan, 02.02.2022 tarihli ve 76 sayılı 5651 sayılı Kanun'da ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki Kanun teklifinin gerekçesinde her ne kadar sahte hesap ve anonim hesap ayrımı yapılmışsa da kanun maddelerinde yapılması önerilen değişikliklerde her iki kavramı karşılayacak şekilde yalnızca “sahte hesap” ifadesi kullanılmıştır. 76 sayılı ve 02.02.2022 tarihli 5651 sayılı Kanun'da ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki Kanun Teklifi, bkz, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4130.pdf>, E.T. 01.09.2022.

kullanılmayacağı belirtilmektedir¹⁷. Bu bağlamda, sosyal ağ platformlarının kullanım koşullarına aykırı olarak, örneğin takipçi sayısı yüksek olan bir anonim hesabı taklit eden sahte bir hesap açılması da pekâlâ mümkündür. Dolayısıyla anonim bir hesabın da sahtesi yapılabilir ve bu husus, anonim hesap ile sahte hesabın aynı şeyler olmadığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sahte hesap açmanın başlıca amaçları, belirli bir kişinin itibarını zedeleyici paylaşımlar yaparak küçük düşürmek, karalamak, menfaat elde etmeye çalışmak, kısacası o kişiye zarar vermektir. Sahte hesapların varlığı o kadar yaygın bir sorundur ki, bu tür hesapların tespit edilmesi için kullanılan AnyWho, AllAreaCodes, Facebook Graph Search, GeoSocial Footprint, Hoverme, Identify, Muck Rack, Numberway, Person Finder, Pipl.com, Rapportive, Spokeo, WebMii, WHOIS gibi kaynak doğrulama araçları bulunmaktadır¹⁸. Diğer yandan Facebook, YouTube, Twitter gibi sosyal ağ platformlarında hesabın, birtakım kimlik doğrulama işlemleri sonucunda ilgili gerçek veya tüzel kişiye ait olduğunu onaylayan onay rozeti (verified account) uygulaması da mevcuttur¹⁹. Ancak, bilindiği üzere, doğrulanmış bir hesaba (verified account) sahip olmak, sosyal ağ platformlarını kullanmak için zorunlu bir koşul oluşturmamaktadır.

Ayrıca, örneğin Twitter'a baktığımızda, gerçek kişiler için kimlik bilgileri verilerek doğrulanmış bir hesabın adının anonim, fiktif olmaması gerektiği yönünde bir kısıtlama mevcut değildir²⁰. Diğer bir ifadeyle, doğrulanmamış herhangi bir hesap karşısında, hesap doğrulama vasıtasıyla Twitter'a birçok kişisel veri sunmuş bir kişi de kimliği platform tarafından gayet iyi bilinmesine rağmen anonim bir hesap adı kullanmayı tercih edebilir.

Bu metinde savunulduğu üzere, anonim isimli hesaplar, kural olarak kötü bir niyetle oluşturulmazlar. Sosyal ağ platformlarını kullanmak isteyen bir kişi gerçek adını belirtmeyip anonim bir profil adı kullanabilir ve bu son derece doğal bir haktır. Ancak bazı anonim hesaplar da tıpkı bazı gerçek isimli hesaplar gibi hukuka aykırı paylaşımlara konu olabilmektedir. Anonim hesaplar, bazı bot hesaplarda da görüldüğü üzere, örneğin kamu düzenini bozmak veya kitlelerin manipülasyonu amacıyla da kullanılabilir. Anayasa Mahkemesi tarafından bu

¹⁷ Yanıltıcı ve aldatıcı kimlikler politikası, bkz. <https://help.twitter.com/tr/rules-and-policies/twitter-impersonation-and-deceptive-identities-policy>, E.T. 24.03.2023.

¹⁸ UZUN, s. 18.

¹⁹ UZUN, s. 19.

²⁰ Twitter tarafından öngörülen tek kısıtlama anonim hesap adının yanıltıcı veya aldatıcı olmamasıdır. Bkz. Twitter'da mavi onay işareti alma, <https://help.twitter.com/tr/managing-your-account/about-twitter-verified-accounts>, E.T. 04.05.2022.

tür kötü niyetli hesaplar “troll hesap” veya “sahte kullanıcı adlı hesap” olarak nitelendirilmiştir²¹. Bu çerçevede anonim hesaplara, bilinçli olarak hukuka aykırı içerik paylaşma amacıyla oluşturulan ve bu tür bir amaç gütmeyen anonim hesaplar şeklinde ikili bir bakış açısıyla bakmak yararlı olacaktır. Çünkü sosyal ağ platformlarında, oluşturuldukları andan itibaren bilinçli bir şekilde hukuka aykırı içerik paylaşımı yapılan anonim hesapların karşısında sayıca bunlardan çok daha fazla ve yıllardır var olan, küçük ya da büyük takipçi kitleleri tarafından takip edilen anonim hesaplar da bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamaların gösterdiği üzere, anonim hesaplar sahte hesaplardan farklıdır. Bir kere, hem anonim hesaplar hem de sahte hesaplar, gerçek kimliğin bilinmemesinin verdiği rahatlıkla hukuka aykırı içerikli paylaşımlara konu edilebilir. Ancak sahte hesaplar baştan itibaren kötü bir niyetle oluşturulurken, anonim hesapların tıpkı gerçek isimli hesaplar gibi genel olarak kötü bir niyetle oluşturulmadığı ileri sürülebilir. Yukarıda yapılan tanım temelinde, sahte hesapların varlığının hiçbir meşruiyeti olmadığı ortadadır.

Sosyal ağ platformlarındaki sahte hesap sayıları ise inanılmaz boyuttadır: Yalnızca Facebook'ta, 2020 yılının son çeyreğinde 1,3 milyar sahte hesap kapatılmıştır²². Bu sayı sahte hesapların ne ölçüde ciddi bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

C. Sosyal Ağ Platformlarında Anonimliğin Sağladığı Çeşitli Avantajlar

Sosyal ağ platformlarında anonim bir hesap adı kullanılması durumunda, kullanıcılar ötekileştirilme korkusu olmadan, mahrem bilgilerini daha kolay bir şekilde paylaşacaktır. Örneğin ruhsal bir hastalığı olan, farklı bir cinsel yönelime sahip olan veya suç mağduru olan bir kişi sosyal ağ platformlarında kurmaca bir ismin ardında kendisini bu konularda daha rahat bir şekilde ifade edebilecektir. Aslında, sosyal ağ platformlarında anonim bir hesap adı ile kayıtlı kullanıcıların çok büyük bir kısmı suç işlemek kastıyla değil kendilerini çeşitli nedenlerle daha rahat ifade edebildikleri için anonim kalmayı tercih etmektedir. Örneğin bir havayolu şirketinde çalışan bir kabin görevlisi, gizlilik kuralları gereğince, çalıştığı şirketin

²¹ “(...) yurt içinde ve yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti devleti aleyhinde kamuoyu oluşturmak için www.twitter.com isimli web sitesinde troll olarak tabir edilen sahte kullanıcı adları ile hesap oluşturup örgüt amacı doğrultusunda paylaşımlarda bulunduğu, bahse konu paylaşımların örgütün diğer üyeleri tarafından retweet (tekrar paylaşım) edilerek Türkiye'de ve dünyada gündem oluşturulduğu, paylaşımları yapan troll hesapların takip edilerek ve retweet edilerek fenomen hesap hâline getirildiği, bu şekilde de sosyal paylaşım sitelerinde kamuoyu algısının yönlendirildiği (...)”, AYM, Cemal Azmi Kalyoncu, Başvuru no: 2018/5316, 08.09.2021, § 53, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/5316>, (E.T. 01.06.2022).

²² Türkiye Büyük Millet Meclisi Dijital Mecralar Komisyonu Tutanak Dergisi, Dönem:27, Yasama yılı: 5, https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2849, 4 Kasım 2021, s. 12, E.T. 03.03.2022.

ismini vermeden yalnızca yaşadığı komik veya ilginç durumları kimliğini açıklamadan anlatmayı tercih edebilmektedir²³.

Anonim hesap adı kullanma yaşağının mevcudiyeti varsayımında, bu durum örneğın erkek şiddeti nedeniyle bir sığınma merkezinde kalan bir kadının gerçek kimliğiyle hesap açmak zorunda kalmasına yol açacaktır. Tabii böyle bir durumda takip edilmekten korkup hiç hesap açmaması da olasıdır. Dolayısıyla bunun sonucunda, örneğın suç mağdurlarının bu şekilde anonim bir kullanıcı hesabı açmaktan kaçınmalarının ifade özgürlüğü üzerinde doğrudan bir etkisi olacaktır. Kısacası anonim hesap adı kullanmanın her şeyden önce bir güvenlik sorunu olduğu durumlar vardır.

Diğeri yandan, sosyal ağ platformlarında anonimlik, hem ifade özgürlüğünü hem de özel hayatın gizliliğini korumanın hayati bir bileşenidir. Teorik olarak sosyal ağ platformlarında anonimlik, bireylerin cezalandırılma korkusu olmadan kendilerini ifade etmelerine imkân verir ve özellikle ifade özgürlüğünün yoğun bir şekilde sansürlendiğı Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkelerde önem arz etmektedir²⁴. Anonimlik ayrıca, kullanıcıların, anonimlik olmasaydı kaçınabilecekleri politika, cinsellik, din gibi her türlü tartışmaya katılmalarını sağlar. Arap Baharı sırasında sosyal ağ platformlarında anonim hesaplar vasıtasıyla yapılan paylaşımlar buna örnek gösterilebilir²⁵.

Bilgi uçurma (whistle-blowing) gibi eleştirel bildirimlerde bulunanlar da anonim kalma yolunu seçebilirler²⁶. Bilgi uçurma uygulaması, iş dünyasındaki ya da devletteki kusurların belirlenmesinin bir yolu ve –örneğin yolsuzluk uygulamalarının ifşa edilmesi yoluyla– işleyen bir demokrasi açısından yararlı bir uygulama olarak genellikle desteklenmekte, hatta bazı devletler de bu uygulamayı doğru bulmaktadır²⁷. Ancak WikiLeaks örneğinde olduğu gibi devlet sırlarının söz konusu olduğu durumlarda ise ifade özgürlüğünün bu şekilde kullanılması tartışmalı bir nitelik arz edebilmektedir²⁸.

Sosyal ağ platformlarında anonimlik, Anayasa'nın 20. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatın gizliliğı ile de doğrudan ilgilidir. Çünkü kişiler, utanabilecekleri, çekinebilecekleri konuları, özel hayatlarını gizli tutarak daha rahat ifade edecektir. Başka bir ifadeyle anonimlik,

²³ Bkz. <https://twitter.com/alicanteee>.

²⁴ ARTICLE 19, s. 1.

²⁵ SCHMITZ, s. 198

²⁶ BENEDEK, KETTEMANN, s. 27-28.

²⁷ BENEDEK, KETTEMANN, s. 28.

²⁸ BENEDEK, KETTEMANN, s. 29.

ayrımcılıktan korkan veya yerleşik fikirlere meydan okumak isteyen kişilerin sesini yükseltmesini kolaylaştırabilir²⁹. Dolayısıyla anonimlik kişilerin, içeriği suç oluşturmayan ancak açık kimlikleriyle ifade etmekten kaçınabilecekleri konuları rahat bir şekilde tartışmalarına da imkân vermektedir.

Sosyal ağ platformlarında anonimlik kişisel verilerin korunması açısından büyük bir fayda sağlar. Kullanıcılar gerçek kimliklerini ve fotoğraflarını aleni hale getirmeyerek, bunların rızaları dışında kullanılmasını da engellemiş olurlar. Sosyal ağ platformlarında anonimliğin kamu otoriteleri tarafından teşvik edilmesine de tanık olmak mümkündür. Örneğin Fransa’da bir bağımsız idari otorite olan Commission nationale de l’informatique et des libertés (Bilişim ve Özgürlükler Milli Komisyonu), anonimlik sağlayan bir takma isim kullanılmasını önermektedir³⁰.

Dolayısıyla sosyal ağ platformlarında anonimlik, suç nitelikli fiillerin kaynağı olan, özünde hukuka aykırı bir amaç taşıyan bir kavram anlamına gelmemektedir. Anonimliğin spesifik olarak böyle bir nitelik taşımadığı, Facebook'un geçmişte yürürlüğe koyduğu “gerçek ad” politikalarına karşı neden ciddi bir tepki gösterildiğini de açıklamaktadır³¹. Bu konuyu kısaca özetlemek gerekirse, Facebook, 2013 yılında kullanıcılarının çevrimdışı dünyadaki ile aynı çevrimiçi kimliğe sahip olmalarını zorunlu kılarak anonim hesap isimlerinin kullanımını yasaklamıştır³². Facebook tarafından, söz konusu gerçek isim politikasının, özellikle siber zorbalık, troller ve yasa dışı faaliyetler gibi kötü davranışlar için bir önleme işlevi görebileceği savunularak, kullanıcılarının yararına uygulandığı ileri sürülmüştür³³. Bu konudaki temel varsayım ise, gerçek adlarının bir paylaşıma eklenmesi durumunda, kullanıcıların anti-sosyal ve hukuka aykırı davranışlardan kaçınacaklarıydı³⁴. Diğer yandan, toplanan kullanıcı verilerinin gerçek isimlerle, gerçek kişilerle ilişkilendirilebilmesi imkânının sosyal ağ platformları için ekonomik değerinin büyük olduğunu belirtmek gerekmektedir³⁵. Ancak

²⁹ CONSEIL D’ÉTAT, s. 191.

³⁰ CNIL, 10 conseils pour rester net sur le web, <https://www.cnil.fr/fr/10-conseils-pour-rester-net-sur-le-web>, 07 Mart 2016, E.T. 20.05.2023.

³¹ ROWLAND D., KOHL U., CHARLESWORTH A., s. 91.

³² SCHMITZ, s. 190.

³³ SCHMITZ, s. 191.

³⁴ SCHMITZ, s. 191.

³⁵ CONSEIL D’ÉTAT, s.109; SCHMITZ, s. 191.

Facebook, protestoların ardından 15 Aralık 2015 tarihinde, uygulamakta olduğu gerçek isim politikasından taviz vereceğini bir basın açıklamasıyla duyurmuştur³⁶.

D. Kaygılar ve Yasaklama Girişimleri

Çevrimiçi nefret söyleminin, siber tacizin ve buna benzer diğer kamu düzenini bozucu paylaşımların yaygınlaşması karşısında birçok kişi, sosyal ağ platformlarında anonim isimli hesaplar kullanılmasının yasaklanması ve kullanıcıların kendilerini gerçek kimlikleriyle ifade etmeleri zorunluluğunun getirilmesi çağrısında bulunmaktadır³⁷. Anonimliğin çoğu zaman cezasızlık hissini teşvik edebileceği ve son derece olumsuz sonuçlar doğuran kabul edilemez aşırılıklara yol açabileceği, yasak konulmasını savunanlarca ileri sürülen temel hususlardan biridir ve anonim hesapların yasaklanmasının (gerçek isim, kimlik numarası verilmek kaydıyla dijital sosyal ağ platformlarına kayıt yapılabilmesinin) yasadışı içerik üretenleri caydıracağı ileri sürülmektedir. Ayrıca, anonimliğin yasaklanması suretiyle suç nitelikli içerikleri oluşturanlara daha kolay ulaşabileceği savunulmaktadır.

Avrupa Birliği'nin çeşitli ülkelerinde ve bu arada Türkiye'de, anonim hesapların sosyal ağ platformları üzerinden nefret, şiddet, iftira, taciz, tehdit, hakaret, dezenformasyon vs. unsurlar içeren içerikler ile mücadele kapsamında yasaklanması amacıyla parlamenterler tarafından ara sıra kanun teklifleri verilmektedir. Ancak hâlihazırda ne ülkemizde ne de Avrupa Birliği'nde, bu doğrultuda verilmiş ve kanunlaşmış bir teklif bulunmamaktadır.

Sosyal ağ platformlarında anonimlik olgusu, kanun tekliflerinin verilmesinin dışında, parlamentolarda çeşitli vesilelerle sık sık tartışılan bir konu olarak da güncelliğini korumaktadır. Bu konuda gerek parlamentolarda gerekse toplumda yapılan tartışmalar özellikle infial yaratan belirli bir olayın yarattığı etkiyle daha da artabilmektedir³⁸.

Fransa'da en son Haziran 2019'da ve 2021 yılı başlarında sosyal ağ platformlarında anonimliğe son verilmesi için sunulan kanun teklifleri kabul edilmemiştir³⁹.

³⁶ Community Support FYI: Improving the Names Process on Facebook, 15.12.2015, <https://about.fb.com/news/2015/12/community-support-fyi-improving-the-names-process-on-facebook>, (E.T. 18.06.2022).

³⁷ CONSEIL D'ÉTAT, s.190.

³⁸ Boris Johnson Hükümeti'nin İngiltere İçişleri Bakanı Priti Patel, Ekim 2021'de, parlamenter David Amess'in terörist bir saldırı sonucunda öldürülmesinden sonra milletvekillerinin çevrimiçi olarak acımasızca hedef alınmaları nedeniyle anonim sosyal ağ hesaplarının yasaklanabileceğini belirtmiş ancak o günden bu yana herhangi bir düzenleme yapılmamıştır, Bkz. Priti Patel suggests scrapping anonymity online amid 'relentless' abuse of MPs, 17 Ekim 2021, <https://www.mirror.co.uk/news/politics/priti-patel-suggests-scrapping-anonymity-25233156>, (E.T. 15.09.2022).

³⁹ Hakima Bounemoura, Peut-on lever l'anonymat sur les réseaux sociaux?, 24.01.2021, <https://www.20minutes.fr/high-tech/2959375-20210124-peut-lever-anonymat-reseaux-sociaux-deputes->

İngiltere’de hükümet tarafından kanun tasarısı olarak sunulan ve Avam Kamarası’nda görüşüldükten sonra Nisan 2023 itibarıyla⁴⁰ Lordlar Kamarası önüne gelen Çevrimiçi Güvenlik Yasası’nda (Online Safety Bill) ise anonimliğin yasaklanması yerine, “anonim trollere” karşı sosyal ağ platformu kullanıcılarına, kimliği doğrulanmayan herkesi engelleme imkânı verilmesi öngörülmüştür⁴¹.

Ülkemize dönecek olursak, burada konumuzu ilgilendirdiği için değinmemiz gereken ancak kanunlaşmamış olan üç kanun teklifine yer vermek gerekmektedir. İlki Nisan 2020 ve diğer ikisi Şubat 2022’de TBMM’ye sunulan her üç kanun teklifi de bu çalışmanın konusunu oluşturan anonim hesapların yasaklanması girişimlerine güzel bir örnek teşkil etmektedirler.

Bunlardan ilki olan 30 Nisan 2020 tarihli “5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin gerekçesinde, internette sık yaşanan, şikâyet edilen, mağduriyet yaşanan olayların nedenlerinden biri olarak anonim hesaplar da belirtilmiştir⁴². Söz konusu kanun teklifinin Ek 4 (3) maddesi ise, açık bir şekilde sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanmasını ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile eşleşmeyen tüm hesapların kapatılmasını öngörmüştür. Önerilen söz konusu madde hükmü ile sosyal ağ sağlayıcılarına, verdikleri hizmeti kullanmak isteyen kullanıcılardan Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını talep etme zorunluluğu öngörülmüştür.

İkinci kanun teklifi olan 02 Şubat 2022 tarihli “5651 Sayılı Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi⁴³” ile ise birtakım esaslı değişiklikler getirilmek istenmiştir. Bu çerçevede bu kanun teklifinin 9. maddesiyle “*özel hayata, kamu barışına ve kamu güvenliğine, kamunun sağlığına karşı suçlar ile görev sırlarının açıklanmasına ilişkin suçların işlenmesi amacıyla internet üzerinde kimliğin gizlenmesini veya tespit edilmemesini*

veulent-lancer-reflexion-faisabilite-consequences, (E.T. 14.04.2022); Eric Ciotti veut lever l'anonymat sur les réseaux sociaux, son amendement retoqué, 20.06.2019, <https://francais.rt.com/france/63138-eric-ciotti-veut-lever-anonymat-reseaux-sociaux-amendement-retoque>, (E.T. 14.04.2022).

⁴⁰ Online Safety Bill: Next House of Lords stage starts tomorrow as Ofcom issues risk assessment guidance, 18.04.2023, <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b40075f2-a69d-4046-acd3-cb25b37aabc>, (E.T. 29.04.2023).

⁴¹ New plans to protect people from anonymous trolls online, 25.02.2022, <https://www.gov.uk/government/news/new-plans-to-protect-people-from-anonymous-trolls-online>, (E.T. 08.05.2022).

⁴² 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2844.pdf>, (E.T. 01.09.2022).

⁴³ 5651 Sayılı Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4130.pdf>, (E.T. 01.09.2022).

sağlayan yazılım ve uygulamaları kullananlar ve bulunduranlar hakkında üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası” önerilmiştir. Ancak bu hükümde bahsedilen husus, sosyal ağ platformlarında anonim hesap adları aracılığıyla bürünülen anonimlik değil, çeşitli yazılımlar yardımıyla internet ortamında gezinirken hiçbir bir iz bırakmama durumudur.

Ancak aynı kanun teklifinin 10. maddesinin 1. fıkrasında ise “*sosyal ağ ve internet üzerinde sahte hesaplar açan kişi altı aya kadar hapis veya para cezası ile cezalandırılır*” denilmiştir. Burada “sahte hesap” ile neyin kastedildiği net olarak ifade edilmemiştir. Yine aynı maddenin 2. fıkrasında “sahte hesap” açan kişilerin kamu barışına karşı fiilleri işlemek amacıyla ve sosyal ağ platformları ve internet üzerinden bilerek yanlış haber yayması veya buna aracılık etmesine karşı iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür⁴⁴. Teklifte sahte hesap açanların cezalandırılacağından bahsedilmekle birlikte, ayrıca anonim hesap adı kullanımının da cezalandırılıp cezalandırılmayacağına veya anonim hesapların da sahte hesap kapsamında değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Diğer bir kanun teklifi olan 24 Şubat 2022 tarihli “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi⁴⁵” ile ise bir dijital kimlik sistemi önerilmiştir. Teklifin genel gerekçesinde Çin’de kabul edilen siber güvenlik yasası ile internet şirketlerine yönelik olarak gerçek ad ve kimlik ile kaydolunması zorunluluğu getirildiğine atıfta bulunularak, bu platformlarda gerçek kimlikle kaydolmanın ve kullanıma devam etme zorunluluğunun getirilmesinin öneminden bahsedilmiştir. 5651 sayılı Kanun’un 10. maddesine bu şekilde bir fıkra eklenmesini öngören kanun teklifinde bunun dışında bir değişiklik önerisi yoktur. Açıkça görüleceği üzere bu değişiklik teklifi sosyal ağ platformlarında anonim isimli hesapların yasaklanmasını öngörmekteydi.

Spesifik olarak çalışmamızın konusunu ilgilendiren bu üç kanun teklifinin dışında, 13.10.2022 tarihinde kabul edilen 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’dan⁴⁶ da bahsetmek gerekmektedir. Bu yasada sosyal ağlarda anonim

⁴⁴ Teklifin bu hükmünün artık bir anlamı yoktur çünkü benzer fiiller için 13.10.2022 tarihli Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 29’uncu maddesiyle 1 ila 3 yıl hapis cezası getirilmiştir.

⁴⁵ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2655.pdf>, (E.T. 02.09.2022).

⁴⁶ RG, T:18.10.2022, S: 31987, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221018-1.htm>.

hesapların yasaklanmasına veya herhangi bir şekilde kısıtlanmasına yönelik herhangi bir düzenleme öngörülmemiştir. Anonimlik hususuna ise, yalnızca Kanun'un 29. maddesiyle TCK'ya eklenen "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (dezenformasyon) suçunun", "fail tarafından gerçek kimliğini gizlemek suretiyle" yapılması halinde, verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı kapsamında değinilmiştir.

Kanun'da kullanılan "gerçek kimliğini gizlemek" ifadesinin bir tanımı yapılmamakla birlikte, Kanun'un genel gerekçesinde yer alan "*İnternet ortamının; (...) kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı iş ve eylemlerini hayata geçirmesine fırsat tanıdığı artık bilinen bir gerçekliktir. Dolayısıyla, sahte isim ve hesaplarla yasa dışı içerik oluşturup paylaşma, (...) amacıyla kullanıldığı durumlarda internet, düzenleme yapılması gerekli alan olarak karşımıza çıkmaktadır*" ifadesi ve Kanun'un 29. maddesinin gerekçesinde yer alan (...) *internetin sağladığı anonim ortam yalan, yanlış veya manipülatif içeriklerin artmasına neden olmuştur. Bilhassa, özel saiklerle oluşturulup organize bir biçimde yayılan içerikler veya bot hesaplar aracılığıyla yapılan paylaşımlar, internet ortamındaki dezenformasyonu hızlı bir biçimde artırmaktadır*" ifadesi bizi hem anonim kullanıcı isimli hesaplara hem sahte hesaplara hem de bot hesaplara götürmektedir. Yukarıda bahsedildiği üzere bu hesap türlerinden yalnızca sahte hesaplar taklit ettikleri gerçek veya tüzel kişiye zarar vermek ya da bir çıkar elde etmek amacını taşıdığından kategorik olarak hukuka aykırı olan tek hesap türüdür. Anonim hesaplar ve bot hesaplar ise bu hesapları oluşturan kişilerin niyetine göre, istisnai olarak hukuka aykırı paylaşımlar yapmak için kullanılabilir.

Kanun'un genel gerekçesinden ve 29. maddesinin gerekçesinden anlaşılacağı üzere hareket noktası, anonim hesapların kategorik olarak yasa dışı olduğu değil, kötü niyetli kullanıcılar tarafından hukuka aykırı amaçlarla kullanılabilmesi hususudur.

Görüldüğü üzere, her ne kadar sonuçsuz kalan aksi yönde girişimler olsa da ülkemizde ve Batı demokrasilerinde sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanmasına yönelik bir düzenleme mevcut değildir. Bununla birlikte, günümüzde sosyal ağ platformlarında anonim hesapları çeşitli biçimlerde yasaklanması olgusuna rastlamak da mümkündür.

Örneğin, 2015 yılından bu yana, Çin Halk Cumhuriyeti'nde sosyal ağ platformlarına kayıt sırasında gerçek kimlik bilgileri talep edilmektedir ve asıl önemlisi, anonim bir hesap adı ile hesap oluşturulması yasaktır⁴⁷. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan Twitter, Facebook

⁴⁷ China to ban online impersonation accounts, enforce real-name registration, 4 Şubat 2015, <https://www.reuters.com/article/us-china-internet-censorship-idUSKBN0L80ZF20150204>, (E.T. 14.05.2022).

gibi global sosyal ağ platformları ise Çin’de yasaktır. Çin’de bu platformların yerel muadilleri kullanılmaktadır. Söz konusu yasak yalnızca sosyal ağ platformlarına değil, Çin ideolojisine uygun olmayan Google gibi birçok yabancı siteye uygulanmaktadır⁴⁸. Bir diğer amaç ise ekonomik olup, yerel şirketlerle rekabet edecek yabancı internet şirketlerine kapıları kapatmaktır⁴⁹.

Global platformların yasaklanıp yerel muadillerinin kullanılmasına yönelik bu politikanın benzeri İran’da da mevcuttur⁵⁰. Ancak İran’da sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasak olup olmadığına ilişkin bir veriye ulaşmamız mümkün olmamıştır.

Güney Kore’de de 2007 yılında gerçek ismin doğrulanmasını zorunlu kılan bir kanun yürürlüğe konulmuştur⁵¹. Yasa koyucu tarafından söz konusu yasanın amacı, anonimlik düzeyini değiştirerek istenmeyen ve hukuka aykırı paylaşımları azaltmak olarak ifade edilmiştir⁵². Görüldüğü üzere, siyasi rejim, hukukun üstünlüğü gibi hususlar yönünden yukarıda anlattığımız ülkelerle benzerlik taşımayan Güney Kore’de anonim hesapların yasaklanması yoluna gidilebilmiştir. Ancak söz konusu düzenleme, 5 yıl kadar biraz uzun bir süre yürürlükte kalsa da Güney Kore Anayasa Mahkemesi tarafından ifade özgürlüğünü ihlal ettiği gerekçesiyle 2012 yılında iptal edilmiştir⁵³.

Afrika’ya baktığımızda, Tanzania’da sosyal ağ platformları, yayınlanan içeriğin kaynağının belirlenmesini sağlayan, böylece anonimliği ortadan kaldıran ve daha fazla kullanıcıyı oto sansür yapmaya teşvik eden mekanizmalar yerleştirmek zorundadır⁵⁴. Mısır ve Malavi’de çevrimiçi anonimliğin omurgası olan şifreleme konusunda çeşitli kısıtlamalar vardır⁵⁵. Bu kısıtlamalar özel hayatın gizliliği ve çevrimiçi anonimlik hakkını baltalamakta ve kullanıcıları oto sansüre yönlendirmektedir⁵⁶. Bu tür kısıtlamalar birçok çevrimiçi platformda özgür ve açık tartışmalara olanak sağlamak için hayati önem taşıyan anonimliği ortadan kaldırmaktadır⁵⁷. Bahsi geçen Afrika ülkelerindeki söz konusu kısıtlamalar, internette anonim

⁴⁸ EDWARD, s. 92.

⁴⁹ EDWARD, s. 93.

⁵⁰ EDWARD, s. 122.

⁵¹ SCHMITZ, s. 199.

⁵² SCHMITZ, s. 199.

⁵³ South Korea's real-name net law is rejected by court, <https://www.bbc.com/news/technology-19357160>, 23 Ağustos 2012, (E.T. 13.11.2022).

⁵⁴ NAKAAYI, s. 253.

⁵⁵ NAKAAYI, s. 257-260.

⁵⁶ NAKAAYI, s. 260.

⁵⁷ NAKAAYI, s. 261.

olarak gezinmeye ilişkin olup, bu kıtada anonim hesapları yasaklayan bir ülke olup olmadığını tespit etmek mümkün olmamıştır.

Sosyal ağlarda anonimliğin yukarıda değinilen iki boyutu nedeniyle, bu başlık altında akla şöyle bir soru gelebilir: Anonim hesapların yasaklanması, sosyal ağ platformu kullanıcıları bakımından tek boyutlu bir anonimlik biçiminde uygulamaya konulabilir mi? Diğer bir ifadeyle, kayıt sırasında kullanıcının kimlik bilgilerinin kimlik doğrulama yöntemleriyle alınması suretiyle, sosyal ağ platformları ve gerektiğinde kamu otoriteleri nezdinde anonimliğin ortadan kaldırılması ancak dilerse diğer kullanıcılara karşı takma bir hesap ismi belirleyebilmesi bir çözüm oluşturur mu? Bu tür bir düzenlemenin sosyal ağ platformlarında anonimliğin yasaklanmasını savunanları tatmin etme olasılığı vardır. Çünkü bu tür bir düzenleme sonucunda, kullanıcılar hukuka aykırı içerik içeren bir paylaşımda buldukları zaman sosyal ağ sağlayıcıya sağladıkları kişisel veriler yardımıyla, mevcut duruma göre çok daha kolay bir şekilde tespit edilebileceklerdir. Ancak böyle bir durumda, anonim hesap adı kullanan kullanıcıların, paylaşımlarının hukuka aykırı olup olmadığından emin olamadıkları zaman oto sansüre başvurma ihtimali yüksek olacaktır. Bu da Anayasa ve AİHS tarafından güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğünün ihlalini oluşturabilecektir.

Sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması durumunda yasağın muhatabı ise sosyal ağ platformları olacaktır. Çünkü anonimliğin yasaklanmasına yönelik bir düzenleme, sosyal ağ platformlarına kullanıcıların kimliklerini çeşitli bilgi ve belgeler aracılığıyla doğrulama yükümlülüğü getirecektir. Böyle bir varsayımda, ortada bir yasaklama olduğuna göre, sosyal ağ platformlarının anonimlik yasağını ihlal etmeleri durumunda, yasağı etkili kılmak için çeşitli yaptırımlar da öngörülebilecektir.

Aslında bir an için sosyal ağ platformlarında anonim hesapların tamamen yasaklandığını ve her bir hesabın arkasında kimlik bilgileri doğrulanmış gerçek bir kişinin bulunduğunu varsaydıığımızda, bu durumun, sosyal ağ platformları üzerinde suç içerikli paylaşımlar yapılmasını azaltma ihtimali olmakla birlikte, yine de tamamen önleme söz konusu olmayacaktır. Diğer bir ifadeyle, sosyal ağ platformları üzerinde hukuka aykırı içerik yaratılması ve paylaşılması yalnızca anonim hesaplara özgü bir durum olmayıp, gerçek adını aleni olarak kullanan herhangi bir kullanıcı bilerek veya bilmeyerek hukuka aykırı bir içerik oluşturabilir veya paylaşabilir.

Diğer yandan, nefret söylemlerinin anonim bir hesap adı altında daha kolay ifade edildiği fikri olgularla açık bir şekilde desteklenmemektedir ve bu konudaki çalışmalar oldukça

yetersizdir⁵⁸. Biraz yukarıda bahsettiğimiz, Güney Kore’de yapılan ve 2012’de iptal edilen yasal düzenlemeyle ilgili olarak, Kore İletişim Komisyonu tarafından yapılan bir araştırma, düzenlemenin insanların taciz edici mesajlar göndermesini önlemede etkisiz olduğunu ortaya koymuştur⁵⁹. Aslında, söz konusu yasaklamadan sonra kötü niyetli yorumlar 2008’de sadece %0,9 oranında azalmıştır⁶⁰. Güney Kore örneği, yargılanma korkusunun çevrimiçi davranışı daha iyiye doğru önemli ölçüde değiştirmeyeceğine dair gerçek hayattan kanıtlar sunmaktadır⁶¹.

Ayrıca, anonim hesapların yasaklanması, kişisel verilerin korunması açısından da sorun yaratacaktır. Kişileri her koşulda kimliklerini göstermeye zorlamak, herkesin bir kişi hakkında, en hassas verileri de dâhil olmak üzere, arama motoruna sadece adını yazmak suretiyle birçok şeyi (dini inançlar, siyaset, cinsel yönelim) öğrenme olasılığını yaratmak demek olacaktır⁶². Tüm bu nedenlerle, hiçbir Batı demokrasisi tarafından benimsenmeyen ve Avrupa Birliği’nde öngörülmemen anonimliğin kaldırılması, makul bir çözüm olarak görünmemektedir⁶³.

Son olarak, bu tür yasaklamacı bir yaklaşımın iki tür amacı olabilir: Birincisi, kolluk kuvvetlerinin sosyal ağ kullanıcılarını daha kolay izlemesinin, tespit etmesinin kolaylaştırılması ve diğeri ise anonim bir isimden yararlanamayan kullanıcıların oto sansür uygulaması ve bunun sonucunda da hukuka aykırı içeriklerin büyük oranda azalmasıdır. Ancak yukarıda bahsedildiği üzere, anonim hesap kullanımını yasaklayan düzenlemeler, çevrimiçi ortamda ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği ilkesine ölçsüz bir müdahale oluşturur. Çünkü anonim hesap adının sağladığı anonimlik, sosyal ağ platformları üzerinde ifade özgürlüğünün bir parçasıdır. Ayrıca gerçek kimliğin kanıtlanması amacıyla sosyal ağ platformlarına gönderilecek kişisel verilerin çeşitliliği, bu verilerin söz konusu platformlar tarafından ne kadar iyi saklanabileceği ve ticari vb. amaçlarla kullanılabilmesi ihtimali gibi kaygı doğurucu bir yön içermektedir.

II. SOSYAL AĞ PLATFORMLARINDA ANONİM HESAPLARIN YASAKLANMASININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Ülkemizde sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması yönündeki önerilerin hem gereklilik (hukuk sistemimizin zaten içerik çıkarma ve erişim engelleme

⁵⁸ CONSEIL D’ÉTAT, s. 191.

⁵⁹ SCHMITZ, s. 199.

⁶⁰ SCHMITZ, s. 199.

⁶¹ SCHMITZ, s. 199.

⁶² CONSEIL D’ÉTAT, s. 191.

⁶³ CONSEIL D’ÉTAT, s. 191.

biçimindeki gerekli araçlarla donatılmış olması) hem de ifade özgürlüğü, kişisel verilerin korunması, haberleşme özgürlüğü, özel hayatın gizliliği gibi temel hak ve hürriyetleri ihlal etme riski nedeniyle, ciddi bir şekilde sorgulanması gerekmektedir. Bu başlık altında, anonim hesaplara özgü olmamakla birlikte anonim hesaplar tarafından da oluşturulabilen ve paylaşılabilen suç nitelikli içeriklerin hâkim kararıyla ve belirli durumlarda BTK başkanı tarafından kaldırılması ve erişimin engellenmesi tedbirlerine yer verilecektir. Daha sonra ise anonim hesapların yasaklanmasının, en sorunlu hususlar olarak gördüğümüz ifade özgürlüğü ve kişisel verilerin korunması hakkı ile ilişkisine değinilecektir.

A. Hukuk Sistemimizin Gerekli Araçlarla Donatılmış Olması

Bilindiği üzere, ülkemizde hâlihazırda kimlik bilgileri verilmeksizin yalnızca e-posta adresi veya bir telefon numarası ile kayıt yapılabildiğinden, sosyal ağ platformlarında anonimliğin mümkün olduğunu ve anonim isimli hesaplara yönelik herhangi bir yasaklamının söz konusu olmadığını öncelikle belirtmek gerekmektedir.

Ancak bu konuda anlaşılabilir küçük bir istisna bulunmaktadır. 5651 sayılı Kanun'un "Bilgilendirme yükümlülüğü" başlıklı 3. maddesine göre "*içerik, yer ve erişim sağlayıcıları, yönetmelikle belirlenen esas ve usûller çerçevesinde tanıtıcı bilgilerini kendilerine ait internet ortamında kullanıcıların ulaşabileceği şekilde ve güncel olarak bulundurmakla yükümlüdür*". Buradan tüm içerik sağlayıcıların yani konumuz kapsamında tüm sosyal ağ kullanıcılarının kimlik bilgilerini görünür kılma zorunluluğu olduğu şeklinde bir anlam çıksa da 2007 tarihli İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin⁶⁴ ilgili 5. maddesine baktığımız zaman, bu zorunluluğun yani anonimlik yasağının "ticari veya ekonomik amaçlı" içerik sağlayıcıları kapsadığını görüyoruz. Bu kapsamda erişilebilir kılınması gereken kişisel bilgiler, kullanıcı bir gerçek kişi ise, adı ve soyadı, yerleşim yeri, e-posta adresi ve telefon numarası; bir tüzel kişi ise, unvanı ve sorumlu kişiler, vergi kimlik numarası veya ticaret sicil numarası, merkezinin bulunduğu yer, e-posta adresi ve telefon numarasıdır. Dolayısıyla burada özel bir düzenlemeyle sosyal ağ platformları aracılığıyla kazanç elde eden vergi mükelleflerinin tespitinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir.

Küresel bir iletişim ve ifade yeri olan sosyal ağ platformları, ister anonim ister kişinin gerçek adını taşıyan hesaplar aracılığıyla olsun, kabul edilemez içeriklerin veya davranışların paylaşım yeri de olabilmektedir: Nefret uyandırmak amaçlı kışkırtıcı içerikler, terör

⁶⁴ RG, T:30.11.2007, S: 26716, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071130-6.htm>.

destekleyici içerikler, pedofil içerikler, çevrimiçi taciz, kimlik hırsızlığı vb⁶⁵. Sosyal ağ platformları ayrıca, sahte haberler ve asılsız söylentiler yayma, siyasi veya mali amaçlar peşinde koşan bireyler veya gruplar tarafından kamuoyunu manipüle etme girişimlerine de konu olmaktadır⁶⁶. Bu durum, sosyal ağ platformlarını, kendi kendilerini denetlemeye (oto regülasyon) yönelik birtakım tedbirler almaya itmiştir.

Bu çerçevede her bir sosyal ağ platformunun, kabul edilen içerik kategorilerini belirten kullanım kuralları ve bu kurallara kullanıcılar tarafından uyulmadığı zaman işletilecek olan denetim mekanizmaları mevcuttur⁶⁷. Ancak, yayınlanan içeriğin hacmi karşısında sosyal ağ platformları, günümüzde hizmetlerinin kötüye kullanılması riskini önleyememektedir ve özellikle küresel bir kullanıcı kitlesine sahip olan sosyal ağ platformları bakımından, gösterilen çabalar halen büyük ölçüde mükemmel olmaktan çok uzakta kalmaktadır. Suiistimaller kullanıcılardan kaynaklanmakla birlikte, sosyal ağ platformlarının içeriğin sunumunda ve her kullanıcıya göre kişiselleştirilmesindeki rolü, uyguladıkları denetim mekanizmalarının bariz yetersizliği ve şeffaflığın olmayışı, bu platformların gösterdikleri çabalara rağmen kamu otoritelerinin müdahalesini gerekli kılmaktadır⁶⁸. Devletlerin bu özel şirketleri düzenlemek veya sosyal ağların yeni biçimlerini düşünmek için müdahale etme meşruiyeti, geç de olsa, artık en liberal ülkeler tarafından bile kabul edilmektedir⁶⁹. Ancak sosyal ağ platformlarının regülasyonuna ilişkin her türlü devlet müdahalesi, ifade özgürlüğü ve haberleşme özgürlüğü nedeniyle kesinlikle gerekli, orantılı ve şeffaf olmalıdır⁷⁰.

Diğer yandan, enerji, ulaşım, telekomünikasyon, geleneksel görsel-işitsel medya gibi endüstrilerde var olan regülasyon biçimleri sosyal ağ platformları için pek uygun görünmemektedir⁷¹. Çünkü sayılan bu faaliyetler belirli bir ulusal bölgeyle ve dolayısıyla belirli bir devletin denetim yetkisiyle açıkça bağlantılı faaliyetlerdir⁷². Hâlbuki sosyal ağ platformlarının sunduğu hizmetler devlet sınırlarını aşan bir nitelik arz etmektedir. Türkiye dışında yerleşik bir kullanıcı tarafından Türkçe olarak sosyal ağ platformlarında yayınlanan ve

⁶⁵ ABITEBOUL ve d., s. 10.

⁶⁶ ABITEBOUL ve d., s. 10.

⁶⁷ ABITEBOUL ve d., s. 10.

⁶⁸ ABITEBOUL ve d., s. 10.

⁶⁹ CONSEIL D'ÉTAT, s. 25.

⁷⁰ ABITEBOUL ve d., s. 10.

⁷¹ ABITEBOUL ve d., s. 13.

⁷² ABITEBOUL ve d., s. 13.

örneğin nefret teşvik eden bir içerik hakkında, dünyanın herhangi bir yerinde Türkçe konuşan diğer kullanıcılar tarafından da bunu destekleyici nefret dolu yorumlar yapılması mümkündür.

Devletler tarafından yapılacak düzenlemelerin, özellikle kullanım koşulları politikası oluşturma ve uygulama, bilgilerin serbestçe sunulması işlevi ve yaratıcılık konularında sosyal ağ sağlayıcılarının girişimcilik özgürlüğünü kısıtlamaması gerekmektedir⁷³.

Devlet müdahalesi bağlamında, devletler farklı sebep ve yöntemlerle internet içeriğine müdahale etmektedir ve internet içeriğine erişimin engellenmesi için kullanılan yöntemler ise çeşitlidir⁷⁴. Engellemenin kapsamı, kullanılan teknik, engelleme süresi, engelleme öncesi ve sonrası takip edilen süreçler de devletten devlete değişmektedir⁷⁵.

Ülkemizde sosyal ağ platformları, 04.05.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun⁷⁶ tarafından düzenlenmektedir. Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra aradan geçen zaman içinde sosyal ağ platformlarının hem kullanımında hem de bu platformlar aracılığıyla işlenen ihlallerde büyük bir artış olmuş ve 29.07.2020 tarihli ve 7253 Sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"⁷⁷ ile bazı değişiklikler yapılmıştır. Son olarak, 13/10/2022 tarihinde kabul edilen 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile BTK başkanının erişim engelleme ve içerik çıkarma konularındaki yetkilerinin daha da artırılması da dâhil olmak üzere çeşitli hükümler eklenmiştir.

5651 sayılı Kanun'da düzenlenmiş olan erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması farklı kavramlardır. Erişimin engellenmesinde kullanıcıların bir içeriğe erişimi engellenmekte iken, içeriğin çıkarılması ise içerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan silinmesini ifade etmektedir. Bu tedbirlerin uygulanması hususunda gerçek isim kullanılan hesaplar ve anonim hesaplar arasında bir farklılık bulunmayıp, tedbirler her ikisine de uygulanabilir niteliktedir.

⁷³ ABITEBOUL ve d., s. 19.

⁷⁴ KAYA, s. 60.

⁷⁵ KAYA, s. 60.

⁷⁶ RG, T:23.05.2007, S:26530, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070523-1.htm>.

⁷⁷ RG, T:31.07.2020, S:31202, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200731-1.htm>.

Erişimin engellenmesi içerik yayından kaldırılincaya kadar başvuru öncelikli bir tedbirdir çünkü içeriğin yayından hemen kaldırılması her zaman mümkün olmayabilir⁷⁸. Zira bunun için bir mahkeme kararı veya idari bir karar gerekebilir⁷⁹. İçerik çıkarma ve erişim engelleme, 5651 sayılı Kanun'un 8/2 maddesi uyarınca adli yargı yerlerinin verecekleri karara istinaden bir koruma tedbiri olarak ve 8/4 maddesi uyarınca ise idari bir tedbir olarak uygulanır.

Aslında 5651 sayılı Kanun ile getirilen mevcut yasal düzenlemenin öngördüğü "içerik çıkarma" ve "erişim engelleme" tedbirleri, sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanmasını savunan görüşler için tatmin edici bir yanıt oluşturma potansiyeline sahiptir. Çünkü anonim isimli hesapların yasaklanması gibi temel hak ve hürriyetlerin ihlaline yol açacak bir düzenleme yerine, hukuka aykırı içeriklerin çıkarılması veya bu içeriklere erişimin engellenmesi yoluna başvurulması zaten başlı başına kamu düzenini tesis etmek için yeterli olacaktır. Ülkemizde mevcut olan içerik çıkarma ve erişim engelleme tedbirlerine ek olarak, sosyal ağ sağlayıcılara yalnızca doğrulanmış gerçek isimli hesaplar açabilme yükümlülüğü getirilmesi diğer bir deyişle anonim hesapların yasaklanması, bizi, yukarıda örneklerini verdiğimiz ve demokratik bir hukuk devleti olma iddiası taşımayan devletlerle aynı kategoriye sokacaktır. Ayrıca, tıpkı Güney Kore'de olduğu gibi, eninde sonunda Anayasa Mahkememiz tarafından benzer gerekçelerle iptal edilme olasılığı söz konusu olacaktır.

Ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturacak kadar problematik yönleri bulunan, örneğin uygulanmaları sırasında ölçülülük ilkesinin gözetilmesi gereken, aksi takdirde ifade özgürlüğü ve haber alma hakkı bakımından sorunlar doğurabilecek olan içerik çıkarma ve erişim engelleme tedbirlerine ilişkin olarak, bu başlık altında yalnızca, bu çalışmadaki tezimizi desteklemek kapsamında tanıtıcı bilgiler verilmiştir. Bu tedbirlerin incelenmesi bu makalenin boyutlarını aşacağından, aşağıda erişim engelleme tedbirinin uygulanması ve ifade özgürlüğüne ilişkin olarak verilen bazı bilgiler dışında, daha ayrıntılı bilgilere yer verilmemiştir. Amacımız, bu tedbirler var olduğuna göre, başka bir ifadeyle hukuka aykırı içeriğin çıkarılması veya barındırıldığı sayfanın engellenmesi mümkün olduğuna göre, ayrıca anonim hesapların yasaklanması yoluna gidilmesinin gereksizliğine vurgu yapmaktır.

B. Yasaklamanın İfade Özgürlüğü Bakımından Doğuracağı Olumsuz Sonuçlar

İfade özgürlüğü, Georg Jellinek'in yaptığı herkesçe bilinen sınıflandırma temelinde kişinin devlet tarafından dokunulamayacak, devletin karışmamakla ve gölge etmemekle

⁷⁸ KAYA, s. 61.

⁷⁹ KAYA, s. 61.

yükümlü olduğu negatif statü hakları kategorisine girer⁸⁰. Diğer yandan devletlerin ifade özgürlüğünün kullanılması için elverişli bir ortam oluşturmaları gereği, aynı zamanda bu hususta pozitif bir yükümlülükleri olduğunu da ortaya koymaktadır. Anayasa'nın "Düşünce ve kanaat hürriyeti" başlıklı 25. maddesine göre "*Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, (...) düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz*". Yine Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesine göre ise "*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir*". Tüm özgürlükler için söz konusu olduğu üzere, ifade özgürlüğü de sınırsız değildir ve Anayasa'nın 13., 14. ve 25. maddelerinde düzenlenen sınırlama rejimine tâbidir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesine göre ise, "*Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar*". Aynı maddenin 2. fıkrasında ise, "*yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için*" bu özgürlüğün sınırlandırılabilirliği ve yaptırıma bağlanabilirliği öngörülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, çeşitli kararlarında, "*demokratik toplumun temellerinden biri olup toplumun gelişmesi ve bireyin kendini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi için vazgeçilmez koşullar arasında yer alır. Hakikat ışığı fikirlerin çarpışmasından doğar. Bu bağlamda toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Aynı şekilde birey özgün kişiliğini düşüncelerini serbestçe ifade edebildiği ve tartışabildiği bir ortamda gerçekleştirebilir. İfade özgürlüğü, kendimizi ve başkalarını tanımlamada, anlamada ve algılamada, bu çerçevede başkalarıyla ilişkilerimizi belirlemede ihtiyaç duyduğumuz bir değerdir*"⁸¹ demek suretiyle, ifade özgürlüğünün önemini vurgulamıştır.

⁸⁰ KAPANİ, s. 6.

⁸¹ AYM, *Emin Aydın*, Başvuru no: 2013/2602, 23.01.2014, § 41, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/2602>, (E.T. 05.07.2022); AYM, *Yaman Akdeniz ve diğerleri*, Başvuru no: 3986, 02.04.2014, § 34, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/3986>, E.T. (07.07.2022); AYM, *Youtube Llc Corporation Service Company ve diğerleri*, Başvuru no: 2014/4705, 29.05.2014, § 38, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/4705>, (E.T. 07.07.2022).

Anayasa Mahkemesi ayrıca çeşitli kararlarında AİHM'nin *Handyside/Birleşik Krallık*⁸² kararına atıfta bulunarak, “İfade özgürlüğünün sözü edilen toplumsal ve bireysel işlevini yerine getirebilmesi için, AİHM'nin de ifade özgürlüğüne ilişkin kararlarında sıkça belirttiği gibi, sadece toplumun ve devletin olumlu, doğru ya da zararsız gördüğü “haber” ve “düşüncelerin” değil, devletin veya halkın bir bölümünün olumsuz ya da yanlış bulduğu, onları rahatsız eden haber ve düşüncelerin de serbestçe ifade edilebilmesi ve bireylerin bu ifadeler nedeniyle herhangi bir yaptırıma tabi tutulmayacağından emin olmaları gerekir. İfade özgürlüğü, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin temeli olup bu özgürlük olmaksızın “demokratik toplumdan” bahsedilemez”⁸³ değerlendirmesinde bulunmaktadır.

Kural olarak, çoğulcu özgürlükçü demokrasilerde düşünce suçuna yer yoktur ancak ifade özgürlüğü sınırsız olmayıp, faşizm, ırkçılık, ayrımcılık, savaş propagandası veya nefret içerikli ifadeler ifade özgürlüğü alanına girmemektedir⁸⁴. AİHM içtihadında da ifade özgürlüğü mutlak olmayıp, özellikle nefret söylemi söz konusu olduğunda bu durum ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmemekte ve ifade özgürlüğünün bir istisnası olarak görülmektedir⁸⁵.

Nefret söyleminin genellikle toplumda azınlık durumunda olan gruplara yönelik olarak gerçekleştiği düşünüldüğünde, devlet tarafından etkili bir koruma sağlanmadığı durumda ve ifade özgürlüğü adına nefret söylemi içeren ifadeler koruma gördüğünde, ifade özgürlüğü gerçekte taşıması gereken anlamı taşıyamayacaktır⁸⁶. Çünkü farklı kimliklere sahip grupların bulunduğu demokratik bir toplumda herkesin kimliğine saygı duyulmasını sağlamak devletin pozitif yükümlülükleri arasındadır⁸⁷.

⁸² Söz konusu kararın ilgili kısmı şöyledir: “İfade özgürlüğü toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esaslı koşullardan olan demokratik toplumun asıl temellerinden birisini oluşturmaktadır. İfade özgürlüğü, [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin] AİHS'in 10. maddesinin ikinci fıkrasına bağlı olarak, yalnızca lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da önemsiz görülen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin veya toplumun bir bölümü için saldırgan, şok edici veya rahatsız edici bilgi ve düşünceler için de uygulanır. Bunlar çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir ki; bunlar olmaksızın demokratik toplumdan söz etmek mümkün değildir. Bu durum, diğer hususların yanı sıra, söz konusu alanda uygulanan her ‘resmiyet’, ‘koşul’, ‘kısıtlama’ ya da ‘cezanın’ hedeflenen meşru amaçla orantılı olması gerektiği demektir”, AİHM, *Handyside/Birleşik Krallık*, Başvuru no: 5493/72, 07.12.1976, § 49, https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_TUR.pdf

⁸³ AYM, Emin Aydın, Başvuru no: 2013/2602, 23.01.2014, § 42, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/2602>, (E.T. 08.08.2022); AYM, Yaman Akdeniz ve diğerleri, Başvuru no: 2014/3986, 2.4.2014, § 35, <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/3986>, (E.T. 09.08.2022).

⁸⁴ TANÖR, YÜZBAŞIOĞLU, s. 163.

⁸⁵ KARAN, s. 7.

⁸⁶ KARAN, s. 26-27.

⁸⁷ KARAN, s. 27.

İnternette ifade özgürlüğü ise yeni bir özgürlük değil, mevcut bir insan hakkının yeni bir mecrayı içine alacak şekilde genişletilmesi anlamına gelmektedir⁸⁸. Bu özgürlük, fikir özgürlüğü, bilgi özgürlüğü, basın ve ağ özgürlüğü, uluslararası iletişim özgürlüğü, sanatsal ifade özgürlüğü, kültürel ifade özgürlüğü, bilim özgürlüğü, “anonimlik hakkı” ve bilgi uçurma (whistle-blowing) hakkından oluşmaktadır⁸⁹. Diğer yandan internete erişim hakkı da çevrimiçi ifade özgürlüğü ile yakından ilgilidir. Çünkü internete erişim kısıtlandığı takdirde insanlar, ifade özgürlüğünün yanı sıra çevrimiçi toplanma ya da bilgi alma hakkını tam anlamıyla kullanamayacaktır⁹⁰. İnternete erişimin engellenmesi, Arap Baharı sırasında Mısır’da yapıldığı üzere internetin tamamen kesilmesi şeklinde olabileceği gibi⁹¹, aşağıdaki Anayasa Mahkemesi kararlarında görüldüğü üzere belirli bir internet sitesinin tamamına yönelik olarak bir kamu otoritesi tarafından da gerçekleştirilebilir.

İnceleme konumuz kapsamında, Anayasa Mahkemesi’nin ve AİHM’nin henüz spesifik bir biçimde sosyal ağ platformlarında anonimliği davanın esas konusu olarak ele alan ve Anayasa veya AİHS’nin getirdiği güvence ve sınırlamalar çerçevesinde işleyen bir kararını tespit etmediğimizi belirtmek isteriz. Bahsi geçen bu niteliklere sahip kararlara rastlanamamasının nedeni ülkemizde ve AİHS’yi imzalamış ülkelerde anonim hesapların yasaklanmasına yönelik bir düzenlemenin olmayışı olsa gerektir. Bu nedenle yalnızca internette ifade özgürlüğüne ilişkin bazı kararlara atıf yapabiliyoruz. Ancak internette ifade özgürlüğü kavramı, genel kapsamlı bir ifade olmasından dolayı, doğal olarak anonim hesapların yasaklanması durumunda ortaya çıkacak ifade özgürlüğü sorununu da kapsar.

Sosyal ağ platformları hususunda, Anayasa Mahkemesi’nin yaptığı tanıma göre “*sosyal medya, ağ içeriğini oluşturmak yayınlamak ve yorumlamak şeklinde bireysel katılıma imkân veren, şeffaf ve karşılıklı iletişim kurulan bir platformdur*”⁹². Yüksek Mahkeme ayrıca sosyal medyanın dünyadaki tüm kullanıcıların bir arada iletişime geçebildiği yorum, mesaj, bilgi, eleştiri, satış ve tanıtımların yapıldığı etkili bir alan haline geldiğini ve internetin sağladığı sosyal medya zemininin kişilerin bilgi ve düşüncelerini açıklama, karşılıklı paylaşma, yayma ve haberleşmeleri için vazgeçilmez nitelikte olduğunu belirtmektedir⁹³.

⁸⁸ BENEDEK, KETTEMANN, s. 166.

⁸⁹ BENEDEK, KETTEMANN, s. 12-28.

⁹⁰ BENEDEK, KETTEMANN, s. 33.

⁹¹ BENEDEK, KETTEMANN, s. 111.

⁹² AYM, *Yaman Akdeniz ve diğerleri*, Başvuru no:2014/3986, § 40.

⁹³ AYM, *Yaman Akdeniz ve diğerleri*, Başvuru no:2014/3986, § 40.

Anayasa Mahkemesi, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından Twitter.com sitesine erişimin tamamen engellenmesine ilişkin karar için yapılan başvuru üzerine 02.04.2014 tarihinde verdiği kararında ifade özgürlüğünün kapsamını şu şekilde tanımlamaktadır: “ (...) ifade özgürlüğü sadece düşünce ve kanaate sahip olma özgürlüğünü değil, aynı zamanda sahip olunan düşünce ve kanaati (görüşü) açıklama ve yayma, buna bağlı olarak haber veya görüş alma ve verme özgürlüklerini de kapsamaktadır”⁹⁴. Yüksek Mahkeme yine aynı kararda, söz konusu engelleme kararının yalnızca muhataplarına uygulanması gerekirken, twitter.com sitesini kullanan tüm kullanıcıların siteye erişiminin engellenmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ağır bir biçimde ihlal edildiğini ifade etmiştir⁹⁵. Anayasa Mahkemesi’nin benzer gerekçelerle AİHS’nin 10. maddesinin ihlaline hükmettiği başka kararları da vardır⁹⁶.

Binlerce yayın içeren sitelerin ve bu arada sosyal ağ platformlarının tek bir yayındaki suç şüphesi sebebiyle bütünüyle erişime kapatılması her şeyden önce 5651 sayılı yasanın normatif düzenlemesine aykırıdır⁹⁷. Belirli bir yayın nedeniyle internet sitesine erişimin tamamen engellenmesi, uygulanan tedbiri, bir tedbir olmaktan çıkarıp, bir yaptırım haline getirmekte ve bu durum hem yasaya hem de anayasadaki ölçülülük ve hakkın özüne dokunmama ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır⁹⁸.

Aslında erişimin engellenmesi tedbirinin amacını aşan bir biçimde kullanılmasına ilişkin olarak burada değindiğimiz söz konusu Anayasa Mahkemesi kararları, erişim engelleme tedbiri ile ilgili olarak ortaya çıkmış bazı sorunları ortaya koyan ancak çalışmamızı doğrudan ilgilendirmeyen kararlardır. Bununla birlikte, internette ifade özgürlüğü ile ilgili önemli kararlar olmaları nedeniyle değinme gereği duyulmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ise, ilke olarak, ifade özgürlüğü ile ilgili yerleşmiş içtihadını internet bakımından da uygulamaktadır⁹⁹. Bu nedenle, zaman içerisinde oluşmuş çok

⁹⁴ AYM, *Yaman Akdeniz ve diğerleri*, Başvuru no:2014/3986, § 33.

⁹⁵ AYM, *Yaman Akdeniz ve diğerleri*, Başvuru no:2014/3986, § 49.

⁹⁶ “Mevcut durumda erişimin engellenmesi tedbiri sürekli hâle gelmiştir. Bu şekilde süresiz hale gelen kısıtlamaların -internet sitesinin tamamına erişimin engellendiği de dikkate alındığında- ifade özgürlüğü üzerinde oldukça orantısız bir müdahale teşkil edeceği açıktır.”, AYM, *Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri*, Başvuru no: 217/22355, 26/12/2019, § 96, <https://www.anayasa.gov.tr/media/6426/2017-22355.pdf>, (E.T. 21.09.2022); AİHS’nin 10. maddesinin ihlaline ilişkin olarak ayrıca bkz, AİHM, *Yıldırım/Türkiye*, Başvuru no: 3111/10, 18/12/2012, § 49, <https://hudoc.echr.coe.int>.

⁹⁷ DÜLGER, BECENİ, s. 14.

⁹⁸ DÜLGER, BECENİ, s. 14.

⁹⁹ BENEDEK, KETTEMANN, s. 39.

sayıda içtihat internetle ilgili davalar için de geçerlidir, ancak AİHM bu kapsamda internetin kendine özgü niteliklerini de dikkate almaktadır¹⁰⁰.

Bu çerçevede, AİHM, yukarıda değindiğimiz 2015 tarihli *DELFI AS/Estonya* ve 2021 tarihli *Standard Verlagsgesellschaft MBH/Avusturya* kararlarında, internet kullanıcılarının kimliklerini açıklamamadaki menfaatini dikkate aldığını, anonimliğin eskiden beri misilleme veya istenmeyen ilgiden kaçınmanın bir yolu olduğunu ve bu nedenle, özellikle internette bilgi ve fikirlerin serbest akışını büyük ölçüde teşvik etmesinin muhtemel olduğunu belirtmektedir¹⁰¹. AİHM bununla birlikte, anonimliğin mutlak bir hak olmadığını, bilgilerin internette yayılmasının kolaylığı, kapsamı ve hızı ile bu ortamda yayımlandıktan sonraki kalıcı niteliğini gözden kaçırmadığını ve bu hususların, internette dolaşan hukuka aykırı ifadelerin etkilerini geleneksel medyada yayınlananlara kıyasla önemli ölçüde ağırlaştırabileceğini de belirtmiştir¹⁰².

AİHM ayrıca, *Standard Verlagsgesellschaft MBH/Avusturya* kararında da, Sözleşme'nin internette anonimlik için mutlak bir hak sağlamadığını ifade etmiştir¹⁰³. AİHM'nin bu şekilde belirttiği üzere, çevrimiçi anonimlik mutlak bir hak değildir ve belirli ihlal durumlarında doğal olarak anonim hesabın ardındaki kişinin tespiti gerekir. Diğer yandan anonimliğe getirilecek tüm kısıtlamaların AİHS'nin 10. maddesinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin uygulamalarıyla geliştirilen kriterlerine uyması gereklidir¹⁰⁴. Buna göre, ifade özgürlüğünü kısıtlayan her tür önlem yasayla öngörülmüş olmalı, bir ya da daha fazla meşru amacı güdüyor olmalı ve demokratik bir toplum açısından gerekli olmalıdır.

AİHM'nin *DELFI AS/Estonya* ve *Standard Verlagsgesellschaft MBH/Avusturya* kararlarında incelenen anonimlik, biri bir haber portalı diğeri bir gazetenin online versiyonu olan internet sitelerinde bazı kullanıcıların içeriğin en alt kısmındaki yorumlarını anonim bir şekilde (takma isimler aracılığıyla) yapmalarına ilişkindir. Bu kararlar, inceleme konumuzu en doğrudan biçimde ilgilendiren kararlardır. AİHM bu kararlarda, internette herkese açık (sosyal)

¹⁰⁰ BENEDEK, KETTEMANN, s. 39.

¹⁰¹ AİHM, *DELFI AS/Estonya*, § 147; AİHM, *Standard Verlagsgesellschaft MBH/ Avusturya*, § 76.

¹⁰² AİHM, *DELFI AS/Estonya*, § 147.

¹⁰³ AİHM, *Standard Verlagsgesellschaft MBH/ Avusturya*, § 75, “Mahkeme, bilginin internette yayılmasının kolaylığı, kapsamı ve hızı ile bu tür bilgilerin bir kez açıklandıktan sonraki kalıcılığını gözden kaçırmamaktadır; bu husus, geleneksel medyaya kıyasla hukuka aykırı ifade beyanının etkilerini önemli ölçüde ağırlaştırabilir (bkz. yukarıda anılan Delfi, § 147). Bu nedenle, Sözleşmenin İnternette anonimlik için mutlak bir hak sağlamadığı konusunda Hükümet ile aynı fikirdedir (...).”, “İnternette anonimlik önemli bir değer olmasına rağmen, Mahkeme, düzensizliğin veya suçun önlenmesi veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi diğer meşru zorunlulukları bazen dikkate alması gerektiğinin farkındadır”.

¹⁰⁴ BENEDEK, KETTEMANN, s. 28.

bir ortam olan haber sitelerinde takma bir isim ardında paylaşım yapılması ile ifade özgürlüğü ilişkisini değerlendirmektedir. Dolayısıyla AİHM'nin bu yaklaşımının sosyal ağ platformlarında anonim hesaplar için de geçerli olduğunu ve önüne gelecek spesifik bir davada, bu platformlarda takma isim ardında kendini ifade etme özgürlüğünün korunması gereken ancak sınırsız olmayan bir özgürlük olduğu biçiminde bir değerlendirme yapacağını ileri sürmek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak, sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması, kullanıcıların bu platformlarda kendilerini herkese açık veya anonim olarak ifade etme konusunda herhangi bir tercih hakkı bırakmayacak şekilde kısıtlamasından dolayı ifade özgürlüğüne ölçsüz bir müdahale teşkil edecektir.

C. Yasaklamamın Kişisel Verilen Korunması Bakımından Doğuracağı Olumsuz Sonuçlar

Anonim hesapların yasaklanması girişimlerinin bir diğer boyutu ise kişisel verilerin korunması ile doğrudan ilgilidir. Kişisel verilerin korunması hakkı aslında eskiden beri var olmakla birlikte, günümüzde çok hızlı değişen ve gelişen teknoloji ile birlikte daha görünür hale gelmiş ve kapsamı genişlemiş olan bir haktır¹⁰⁵. Kişisel verilerin korunması hakkı, uzun bir süre “özel hayatın gizliliği” veya “özel hayata ve aile hayatına saygı” başlıkları altında değerlendirilmekle birlikte, zamanla bu hakların kapsamlarının birbirinden farklılığı kabul edilmiş ve “kişisel verilerin korunması hakkı” temel haklar içerisinde, ayrı ve bağımsız bir hak olarak değerlendirilmeye başlanmıştır¹⁰⁶.

Kişisel verilerin korunması, sosyal ağ platformlarının gelişmesi ve internet kullanıcılarının gönüllü ya da istemsiz olarak internette bıraktığı izlerle birlikte kırılgan hale gelmektedir¹⁰⁷. Diğer yandan kişisel veriler, birincil amacı kamu yararı olmayan ve her şeyden önce kâr etmek hedefini güden, her biri birer küresel şirket olan sosyal ağ platformları için öncelikle ekonomik bir değere sahiptir. Sosyal ağ platformları, kullanıcılara ait hesap veya profil bilgileri, kullanıcıların yaptıkları paylaşımlar, ilgi alanları gibi hususları içeren kişisel verilerin depolanmasına ve bu platformların ve onların yetkilendirdiği şirketler tarafından işlenmesine olanak tanıyan devasa bir veri bankası gibi işlev görmektedir¹⁰⁸. Bu platformlardan elde edilen verilerden, veri madenciliği yöntemiyle ticaret, reklamcılık gibi çeşitli alanlar

¹⁰⁵ DÜLGER, s. 73.

¹⁰⁶ DÜLGER, s. 73.

¹⁰⁷ HARIVEL, s. 387.

¹⁰⁸ ÖZDEMİR, DOĞANAY, s. 307.

açısından değerli bilgiler çıkarılmaktadır¹⁰⁹. Anonim hesapların yasaklanması kapsamında kimlik doğrulama zorunluluğu getirilmesi, sosyal ağ platformu kullanıcılarının ad-soyadı, kimlik numarası, fotoğraf gibi çok hassas verilerinin, kişisel verilerin korunması konusunda, aşağıda görüleceği üzere, sicili pek de temiz olmayan bu platformlara verilmesi anlamına gelecektir.

Buna ek olarak, sosyal ağ platformlarında özellikle kişisel verilerin ne ölçüde garanti altına alındığı, sosyal medya şirketlerinin bu konudaki sorumlulukları ve nihayetinde bireylerin haklarını korumakla yükümlü olan devletin bu konudaki sorumlulukları yeterince tartışılmış hususlar değildir¹¹⁰.

Cambridge Analytica skandalı, sosyal ağ platformlarının elde ettiği kişisel verilerin korunması sorunu konusundaki en çarpıcı örnektir. Cambridge Analytica skandalı, 87 milyon Facebook kullanıcısının kişisel bilgilerinin Cambridge Analytica şirketi tarafından izinsiz bir şekilde alınması ve şirketin bu verileri, ABD’deki seçim kampanyalarında desteklediği taraflar için kullanması olarak özetlenebilir¹¹¹. Kullanıcıların bilgisi ve izni dışında alınan bu veriler, siyasetçilerin bölgesel veya şehir bazlı olarak internet reklamları yayınlamasına ve politik söylemler geliştirmelerine imkân tanımıştır¹¹².

Ülkemizde kişisel verilerin korunması göreceli olarak yeni bir kanun olan 24 Mart 2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun¹¹³ hükümleriyle sağlanmaktadır. Kanunun 1. maddesine göre “*Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.*”

Söz konusu Kanunun 3. maddesine göre veri sorumlusu “*Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.*” Dolayısıyla 6698 sayılı Kanun uyarınca sosyal ağ platformları da birer veri sorumlusudur.

Kanunun 12. maddesi ile ise, veri sorumlularına kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini ve kişisel verilere hukuka aykırı şekilde erişimi engelleme, ayrıca kişisel verilerin muhafazasını sağlama yükümlülüğü öngörülmüştür. Bu çerçevede her biri Kişisel Verileri

¹⁰⁹ ÖZDEMİR, DOĞANAY, s.307.

¹¹⁰ KENT, s. 5.

¹¹¹ ÖZDEMİR, s. 25.

¹¹² AKSOY, TÜRKÖLMEZ, s. 48.

¹¹³ RG, T: 07.04.2016 S:29677, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160407-8.pdf>.

Koruma Kanunu uyarınca birer veri sorumlusu niteliği taşıyan Facebook, Twitter, Youtube gibi sosyal ağ platformlarının, meşru ve hukuka uygun olması gereken kullanıcı verilerini işleme amaçlarını açık ve net bir şekilde belirlemesi gerekmektedir¹¹⁴. Bu husus, sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması varsayımında, kullanıcıların kimliklerini doğrulamaya yönelik olarak bu platformlara sunacakları bilgiler, hem nitelik hem çeşitlilik bakımından artacağından daha da büyük bir önem taşımaktadır.

Anonim hesapların yasaklanması ve kişisel verilerin korunması kapsamında burada 29.07.2020 tarihli ve 7253 sayılı Kanun ile 5651 sayılı Kanun'a eklenen Ek 4. maddenin (6). fıkrasından da söz etmek gerekmektedir. Söz konusu kanun hükmüne göre *“Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların, Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alacağı”* şeklinde bir yükümlülük getirilmiştir. 7253 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde bu neden böyle bir yükümlülük öngörüldüğü ise açıklanmamıştır. Yasa koyucu bu düzenlemeyle, Türkiye’deki kullanıcıların kişisel verilerinin yurtdışına aktarılmasının engellenmesi suretiyle korunmasını amaçlamış olabilir¹¹⁵. Diğer yandan, bu düzenlemenin nedeninin, kimliği tespit edilemeyen sosyal ağ kullanıcıları ile ilgili olarak yürütülen soruşturmalarda adli makamların muhatap bulamaması ve söz konusu kullanıcıların kimlik bilgilerine erişilememesi olduğu da ileri sürülmüştür¹¹⁶. Diğer yandan, söz konusu düzenleme, sosyal ağ kullanıcılarının kişisel verilerinin Türkiye’de depolanması sağlanarak, gerektiğinde bu verilere kullanıcıların rızası dışında erişme amacıyla getirildiyse, bu durumda Anayasa’nın 20. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatın gizliliği ilkesi ihlal edilmiş olacaktır¹¹⁷.

Diğer yandan, 5651 sayılı Kanun’da, hangi kullanıcı verilerinin Türkiye’de barındırma yükümlülüğü kapsamına girdiği hususu da belirtilmemiştir. Dolayısıyla ister sosyal ağ kullanıcılarının hesap bilgileri ister kullanıcıların oluşturduğu içeriklerin bu durumda kullanıcı verileri kavramının kapsamına girdiği söylenebilir. BTK tarafından kararlaştırılan Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar’ın¹¹⁸ 13. maddesinin 2. fıkrasında ise söz konusu kullanıcı verilerinin *“temel kullanıcı bilgileri”* ve *“Kurum tarafından bildirilebilecek hususlara ilişkin veriler”*den oluştuğu görülmektedir.

¹¹⁴ KULULAR İBRAHİM, s. 10.

¹¹⁵ ARSLAN, ÖZEL, s. 279.

¹¹⁶ UÇAR, s. 374.

¹¹⁷ ARSLAN, ÖZEL, s. 280.

¹¹⁸ RG, T: 01.04.2023, S: 32150, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230401-13.pdf>.

Kişisel veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin (1). fıkrasının d) bendine göre "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi" ifade ettiğine göre, 5651 sayılı Kanun kapsamında Türkiye'de saklanacak verilerden kullanıcı adı, telefon numarası, e-mail adresi, profil resmi gibi kullanıcı verileri de birer kişisel veridir. Sosyal ağ platformlarında anonim hesapların yasaklanması halinde ise bu verilerin belgelerle veya doğrulama yöntemleriyle doğrulanması gerekecek ve bu verilere, örneğin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası gibi yeni kişisel veriler eklenecektir.

Diğer yandan, kişisel verilerin Türkiye'de barındırılması yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde ne gibi bir yaptırım uygulanacağı, 13.10.2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişikliğe kadar 5651 sayılı Kanun'da düzenlenmemiştir. Yapılan değişiklikle birlikte, sosyal ağ sağlayıcının 5651 sayılı Kanun'un Ek 4. maddesinin (6) numaralı fıkrasındaki yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, (20) numaralı fıkra göre bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası verilmesi BTK Başkanı'nın takdirine bırakılmıştır. Sosyal ağ platformları bu gibi çok ciddi cezalar öngörülmesine rağmen, uyum sağlamak için kendilerine tanınan sürenin yetersiz olduğunu belirtmiştir¹¹⁹.

Kamuoyunda çeşitli tartışmalara yol açan ancak herhangi bir değişikliğe uğramayarak kanunlaşan 13.10.2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5651 sayılı Kanun'un Ek 4. maddesinin (4) numaralı fıkrasına yapılan eklemeye, yukarıda da belirtildiği üzere, sosyal ağ sağlayıcının BTK tarafından talep edilen çeşitli bilgileri BTK'ya vermekle yükümlü olduğu öngörülmüştür. Düzenleme, kişisel verilerin bu şekilde kişinin rızası dışında paylaşılmasını kamu yararına yönelik meşru bir amaç dâhilinde sınırlayan herhangi bir ifade içermemesi yönünden eleştirilmiştir¹²⁰. Bu nedenle, BTK'nın kişisel verilere sınırsız bir şekilde ve keyfi olarak ulaşması riskinin ortaya çıktığı ifade edilmiştir¹²¹. Bu çerçevede tamamen BTK Başkanının takdirine bırakılmış bir önceki takvim yılındaki küresel cirosunun yüzde üçüne kadar idari para cezası gibi ağır yaptırımlar karşısında

¹¹⁹ Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471) ile Dijital Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları, Yasama dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, s.28, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss340.pdf>, (E.T. 23.10.2022).

¹²⁰ Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471) ile Dijital Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları, Yasama dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, s.94, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss340.pdf>, (E.T. 23.10.2022).

¹²¹ Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471) ile Dijital Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları, Yasama dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, s.94, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss340.pdf>, (E.T. 23.10.2022).

sosyal ağ platformlarının, başvuracakları itiraz mekanizmalarının da sonuçsuz kalması durumunda, ülkemizdeki faaliyetlerine son verme riski bulunmaktadır.

13.10.2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5651 sayılı Kanun'da yapılan başka bir değişiklik ise Ek 4. maddenin (4) numaralı fıkrasında belirtilen sosyal ağ sağlayıcıların kullanıcılara kişisel verilerinin kullanılmasını sınırlandırma seçeneği sunma konusunda gerekli tedbirleri alma yükümlülüğüne ilişkindir. Bu yükümlülüğün yaptırımı ise 5651 sayılı Kanun'un Ek 4. maddesinin (8) numaralı fıkrasında öngörülmüştür. Buna göre, (4). fıkradaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya BTK Başkanı tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verilecektir.

Kişisel verilerin korunması ile yakından ilgili bu değişikliklerin herhangi bir geçiş süreci öngörülmezsizin nasıl uygulanacağı ve nasıl sonuçlar vereceği zamanla görülecektir.

Sonuç olarak, sosyal ağ platformlarında anonim isimli hesapların yasaklanması halinde sosyal ağ platformları çok daha fazla ve doğrulanmış kişisel veriye sahip olacak ve bu durum da büyük bir ticari değer taşıyan bu verileri çeşitli amaçlarla kullanmak isteyebilecek olan sosyal ağ platformlarına emanet etmek anlamına gelecektir. Ayrıca yukarıda görüldüğü üzere, anonim hesapların yasaklanması durumunda, BTK'nın sınırsız bir şekilde erişebileceği verilerin niteliği ve hacmi artacaktır.

SONUÇ

Bu makalede esas olarak sosyal ağ platformlarında anonim hesap adı kullanılabilmesi imkânının yasaklanması varsayımında bunun ne gibi sakıncaları olacağı ve aslında ülkemiz açısından gerekli de olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte inceleme konusu, ülkemizde bu çerçevede yürürlükte olan yasaklayıcı bir düzenleme olmadığından varsayımsal bir temele dayanmaktadır. Diğer yandan temel hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altında olduğu bir hukuk devleti olan ülkemizde anonim hesapların gelecekte bir gün yasaklanması halinde, söz konusu yasağın Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilme olasılığı doğacaktır. Diğer yandan, bu yönde verilen çeşitli kanun teklifleri de kanunlaşmamıştır.

Ancak sosyal ağ platformlarında anonim hesaplar ile ilgili olarak ileri sürülen ve bu tür hesapları genellemeci bir yaklaşımla suç ile özdeş olarak sunan bazı görüşler var oldukça yasaklama girişimleri de olacaktır. Bu nedenle, bu metnin yazılma gerekçelerinden biri sosyal ağ platformlarında anonim hesapların varlığının kaygı duyulacak bir husus olmadığını ortaya koymak olmuştur. Çalışmada belirtildiği üzere, hukuk sistemimizde içerik çıkarma ve erişim

engelleme gibi etkin tedbirler mevcut olduğuna göre, bu durum anonim hesapların yasaklanmasının önünde doğal bir engel teşkil etmelidir.

Diğer yandan yasaklamaya yönelik tutumların önünde anayasal engel de bulunmaktadır. İfade özgürlüğü ve kamu düzenini sağlama arasında bir denge kurulması zorunluluğunun doğurduğu engelin yanı sıra, kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar da anonim hesapların yasaklanmasının önünde bir engel oluşturmaktadır.

Ayrıca anonimliğin yasaklanması, suç işlemek kastı dışında nedenlerle anonim kalmayı tercih eden kullanıcıların kendilerini ifade etme konusunda çekingen davranmalarına ve oto sansür uygulamalarına ya da sosyal ağ platformlarını terk etmelerine yol açabilecektir. Son olarak, sosyal ağ platformlarında anonim hesap olgusuna, kullanıcıların kamuya açık kimliklerini özgürce seçebilmeleri hakkı penceresinden bakılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ABITEBOUL, S. ve d. (2019). Créer un cadre français de responsabilisation des réseaux sociaux: agir en France avec une ambition européenne, Rapport de mission « Régulation des réseaux sociaux – Expérimentation Facebook ». Paris.
- AKSOY, A., TÜRKÖLMEZ, O. (2020). Dijital çağa demokrasiyi çağırmak: Cambridge Analytica skandalı. *Journal of Political Administrative and Local Studies*, 3 (1), s. 41-59.
- ARSLAN, Ç., ÖZEL, K. C. (2021). Dillere Pelesenk Bir Tartışma: “Sosyal Medya Düzenlemeleri” (Dünü, Bugünü ve Yarını). *Ankara Barosu Dergisi*, 79 (3), s. 255-284.
- ARTICLE 19. (2015). Le droit à l’anonymat en ligne. Londra.
- BENEDEK, W., KETTEMANN, M. C. (2013). İfade özgürlüğü ve internet. Ankara.
- CONSEIL D’ÉTAT (2022). Les réseaux sociaux: enjeux et opportunités pour la puissance publique. Paris.
- DÜLGER, M. V., BECENİ, Y. (2011). Türkiye’de İnternet Sitelerinin Erişiminin Engellenmesi Konusunda Farklı Hukuk Disiplinleri Açısından Değerlendirmeler. Ankara.
- DÜLGER, M. V. (2019). Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü bağlamında kişisel verilerin korunması. *Yaşar Hukuk Dergisi*, 1 (2), s. 71-174.
- EDWARD, J. S. (2022). Internet Law. Alphen aan den Rijn.
- HARIVEL, J. (2018). Libertés publiques, libertés individuelles: Risques et enjeux de la société numérique. Paris.
- KAPANİ, M. (1993). Kamu Hürriyetleri (7. b.). Ankara.
- KARAN, U. (2018). İfade Özgürlüğü- Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru. Ankara.
- KAYA, M. B. (2021). İnternet Hukuku (2. b.). İstanbul.
- KENT, B. (2020). Alman hukukunda sosyal ağların düzenlenmesi ve Alman Sosyal Ağ Kanunu. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 2020/1, s. 1-46.
- KOCAGÖZ ÖZCAN, M. (2020). Küçüklerin ve Kısıtlıların Kişisel Verilerinin Korunması. Ankara.
- KULULAR İBRAHİM, M. A. (2022). Sosyal medyaya yönelik yeni düzenlemelerin hukuken değerlendirilmesi. *Bilişim Hukuku Dergisi*, 4 (1), s. 1-32.

- NAKAAYI, A. (2023). Case Studies on Anti-Social Media Laws in African Countries, in. Digital dissidence and social media censorship in Africa. (Ed. Farooq A. Kperogi). Londra ve New York.
- ÖZDEMİR, S. S., DOĞANAY, Z. (2019). Bir Mecra Olarak Sosyal Medyanın Reklam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 7 (13), s. 295-337.
- ÖZDEMİR, U. (2022). Facebook-Cambridge Analytica Skandalının Katılımcı Kültür, Dijital Emek Sömürüsü ve Mahremiyetin İhlali Çerçevesinde İncelenmesi. Egemia Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Ağ ve İletişim Araştırmaları Hakemli E-Dergisi, (10), s. 22-34.
- ROWLAND, D., KOHL, U., CHARLESWORTH, A. (2017). Information Technology law (5. b.). Londra ve New York.
- SARIYAR, H. (2019). Dijital çağda kimliğin kavramsallaştırması ve gerçeklik: Twitter parodi hesapları. İstanbul.
- SCHMITZ, S. (2013). Facebook's Real Name Policy: Bye-Bye, Max Mustermann?. JIPITEC 3, 4 (2013), s. 190-204.
- TANÖR, B., YÜZBAŞIOĞLU, N. (2009). 1982 Anayasası'na Göre Türk Anayasa Hukuku (9. b.). İstanbul.
- UÇAR, J. (2021). İnternet Ortamında İfade ve Basın Özgürlüğü. İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 (2). s. 349-381.
- UZUN, H. (2016). Sosyal Medyanın Bilgi Kalitesine Etkisi: Sahte Hesaplar. Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (1), s. 1-31.

İnternet Kaynakları

- 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2844.pdf>, (E.T. 01.09.2022).
- 5651 Sayılı Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4130.pdf>, (E.T. 01.09.2022).
- 76 sayılı 5651 sayılı Kanun'da ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-4130.pdf>, (E.T. 01.09.2022).
- Alican sıcak gelişme, <https://twitter.com/alicanteee>, (E.T. 06.03.2022).

- Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4471) ile Dijital Mecralar Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları, Yasama dönemi: 27, Yasama Yılı: 5, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss340.pdf>, (E.T. 23.10.2022).
- China to ban online impersonation accounts, enforce real-name registration, 4 Şubat 2015, <https://www.reuters.com/article/us-china-internet-censorship-idUSKBN0L80ZF20150204>, (E.T. 14.05.2022).
- CNIL, 10 conseils pour rester net sur le web, 07 Mart 2016, <https://www.cnil.fr/fr/10-conseils-pour-rester-net-sur-le-web>, (E.T. 20.05.2023).
- Code of Practice on Disinformation, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fr/library/2018-code-practice-disinformation>, (E.T. 31.01.2022).
- Community Support FYI: Improving the Names Process on Facebook, 15.12.2015, <https://about.fb.com/news/2015/12/community-support-fyi-improving-the-names-process-on-facebook/>, (E.T. 18.06.2022).
- Çukurova Üniversitesi Twitter resmi hesabı, <https://twitter.com/cuhabermerkezi>, (E.T. 30.05.2023).
- Déclaration sur la liberté de la communication sur l'Internet, <https://rm.coe.int/16805dfbe1>, (E.T. 02.02.2022).
- Eric Ciotti veut lever l'anonymat sur les réseaux sociaux, son amendement retoqué, 20.06.2019, <https://francais.rt.com/france/63138-eric-ciotti-veut-lever-anonymat-reseaux-sociaux-amendement-retoque>, (E.T. 14.04.2022).
- Hakima Bounemoura, Peut-on lever l'anonymat sur les réseaux sociaux ?, 24.01.2021, <https://www.20minutes.fr/high-tech/2959375-20210124-peut-lever-anonymat-reseaux-sociaux-deputes-veulent-lancer-reflexion-faisabilite-consequences>, (E.T. 14.04.2022).
- İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2655.pdf>, (E.T. 02.09.2022).
- Kullanıcı adınız, https://tr-tr.facebook.com/help/1740158369563165/?helpref=related_articles, (E.T. 30.05.2023).

- New plans to protect people from anonymous trolls online, 25.02.2022, <https://www.gov.uk/government/news/new-plans-to-protect-people-from-anonymous-trolls-online>, (E.T. 08.05.2022).
- Priti Patel suggests scrapping anonymity online amid 'relentless' abuse of MPs, 17 Ekim 2021, <https://www.mirror.co.uk/news/politics/priti-patel-suggests-scrapping-anonymity-25233156>, (E.T. 15.09.2022).
- RG, T:18.10.2022, S: 31987, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221018-1.htm>.
- RG, T:30.11.2007, S: 26716, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/11/20071130-6.htm>.
- RG, T:23.05.2007, S:26530, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070523-1.htm>.
- RG, T:31.07.2020, S:31202, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200731-1.htm>.
- RG, T: 07.04.2016 S:29677, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160407-8.pdf>
- RG, T: 01.04.2023, S: 32150, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/04/20230401-13.pdf>
- South Korea's real-name net law is rejected by court, 23 Ağustos 2012, <https://www.bbc.com/news/technology-19357160>, (E.T. 13.11.2022).
- Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr>, (E.T. 03.03.2023).
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Dijital Mecralar Komisyonu Tutanak Dergisi, Dönem:27, Yasama yılı: 5, https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2849, 4 Kasım 2021, s. 12, (E.T. 03.03.2022).
- Twitter kullanıcı adınızı değiştirme, <https://help.twitter.com/tr/managing-your-account/change-twitter-handle>, (E.T. 30.05.2023).
- Twitter'da mavi onay işareti alma, <https://help.twitter.com/tr/managing-your-account/about-twitter-verified-accounts>, (E.T. 04.05.2022).
- Yanıltıcı ve aldatıcı kimlikler politikası, <https://help.twitter.com/tr/rules-and-policies/twitter-impersonation-and-deceptive-identities-policy>, (E.T. 24.03.2023).